

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

30 ncu İçtima

24 . 12 . 1341 Perşembe

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI	251	4. — Zonguldak Mebusu Halil Bey ve rüfekaşının; Trabzon ve Giresun vilâyetlerine ithal olunacak mısırın gümrük resminden istisnasının Zonguldak ve havalisine teşmili hakkında olup Muvazenei Maliye Encümeninde bulunan takririn tesrii intacına dair (4/187) numaralı takriri ve tayini muameleye mahal olmadığından reddine dair Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası.	251:252
2. — EVRAKI VARİDE	251		
Lâyhalar	251		
1. — Kanunu medenî lâyihası. (1/791)	251		
Teklifler	251		
1. — Siverek Mebusu Kadri Bey ve rüfekaşının; (Teşçir kanunu) ünvanlı teklifi kanunisi. (2/516)	251		
Mazbatalar	251	5. — Muvazenei Maliye Encümeninin; 1341 senesi Darülfünun bütçesine tahsisatı munzamına itası hakkında mazbatası ve teklifi kanunisi. (2/517)	252
1. — Saatlerin yirmi dörde tahsimi suretiyle tahsisine dair (1/748) numaralı kanun lâyihası ve Encümeni Mahsus mazbatası.	251		
2. — Rumî takvimin ilgasıyla beynelmîl takvimin resmî devlet takvimi ittihazı hakkında (1/749) numaralı kanun lâyihası ve Encümeni Mahsus mazbatası.	251	6. — Kırklarelin'den Haliloğlu Tahsin ve Süleymanoğlu Kömürcü Hüseyin haklarındaki hükmü idamın tasdikine mütedair (3/484) numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası.	252
3. — Denizli Mebusu Yusuf Beyin; 1330 senesinde Denizli ve mülhakatında tohumluğu olmayan zürraa tevzi kılınan tohumluk zahire bedelinin affına dair (4/59) numaralı takriri ve reddine dair Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası.	251	Tezkereler	252
		1. — Erzurum ve civarında bir ay müddetle ilân olunan idareî orfiyenin hitam bulunduğu hakkında Başvekâlet tezkeresi.	252

	Sayfa		Sayfa
Takrirler			
1. — Urfa Mebusu Refet Beyin; İlk tedrisat muallimlerine mesken bedeli verilmesi temenniyatına dair takriri.	253	2. — Gazete ve kitap kâğıtlarıyla matbaa âlât ve edevatının gümrük resminden muafiyetine mütedair 9 Kânunuevvel 1336 tarihli Kanunun 1342 senesi Martından itibaren ilgası hakkında (1/730) numaralı kanun lâyihası ve Maarif ve Muvazenei Maliye Encümenleri mazbataları.	255:260
2. — Bolu Mebusu Mehmet Vasfi Beyin; Zonguldak'taki Türk madencilerinin inkişafı iktisadîlerinin temini hakkında sual ve temenni takriri.	253	3. — Gümüşane Mebusu Hasan Fehmi Beyin; Emval ve emlâki düşman, usat ve hasbellüzum hükümet tarafından tahrip edilmiş olanların Maliyeye intikal eden emlâk müzayedelerinde alacakları mesken bedellerinin Mahsubu Umumî Kanunu mucibince takas ve mahsubuna Maliye Vekâletinin mezuniyeti hakkında (2/48) numaralı teklifi kanunîsi ve reddine dair Kavanini Maliye ve Muvazenei Maliye Encümenleri mazbataları	260
3. — Bozok Mebusu Süleyman Sırrı ve Ahmet Hamdi Beylerin; Bozok kasabasıyla İstasyon arasındaki Delice nehri üzerine bir köprü inşası hakkında takriri.	253	4. — Vasaiti nakliye komisyonunun sureti teşekkül ve vazaifi hakkında (1/711) numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası.	260
4. — Denizli Mebusu Yusuf ve rüfekasının; Sanayi nesciyenin terakki ve inkişafına müteallik olup Ticaret Vekâletince tanzim edilerek Heyeti Vekîlede bulunan kanun lâyihasının intaciyle Meclise sevki temenniyatına dair takriri.	253	4. — YAZILI SUALLER, CEVAPLAR	261
İntihaplar			
1. — Adana'ya gidecek heyet meyanında bulunan Denizli Mebusu Haydar Rüştü Beyin intizarına binaen yerine Konya Mebusu Tevfik Fikret Beyin intihabı.	253	1. — Kastamonu Mebusu Halit Beyin; Saffranbolu'daki debağ fabrikasının esbabı seddine, Ticaret Vekâletince bu fabrikanın sahibi olan şirkete ne zaman ve ne miktarda muavemet temin edildiğine ve fabrika ile şirketin vaziyeti hazırasına dair sual takririni ve Ticaret Vekili Ali Cenani Bey tahriri cevabı.	261:262
3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD	253		
1. — İstikraz olunan meballiğ mukabilinde emvali gayrimenkulenin teminat iraesine mütedair 25 Şubat 1328 tarihli kanunun 10 ncu maddesinin tefsiri hakkında Başvekâletten gelen (3/433) numaralı tezkere ve Tapu Encümeni mazbatası.	253:255		

BİRİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat; Saat : 2,15

REİS : Refet Bey

KÂTIPLER : Ragıp Bey (Zonguldak), Hakkı Bey (Van)

REİS — Celseyi açıyorum efendim.

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

REİS — Zaptı sabık hulâsası okunacaktır.

Yirmidokuzuncu İctima**23 Kânunuevvel 1341 Çarşamba***Birinci Celse*

Kâzım Paşanın tahtı riyasetlerinde bilinişat zabıtı sabık hulâsası kıraat ve aynen kabul ve evrakı varîde aitt oldukları mahallere havale olurdu.

İntihli - Sakçagözü - Gaziantep yolunun turukı umumiye meydanına ithali hakkındaki kanun lâyihasının reddine dair Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası, Lüleburgaz Kaymakamı sabıkının mah-

kûm olduğu cezadan affına dair Adliye Encümeni mazbatası kıraat ve kabul edildi,

Kurtuluş Bayramının dördüncü dönüm yılının tesidine Meclisi Âlinin iştirak etmesi istirhamı hakkında Aidana Belediye Riyasetinden mevru tezkere kıraat ve ailehusul kura ile on zat tefrik olundu.

Badehu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahilî Nizamnamesinin müzakeresine geçilerek bir madde tay, bir madde aynen, beş madde taadilen kabul ve üç madde encümene iade edildikten sonra Perşembe günü ictima edilmek üzere celse tatil olundu.

REİS — Zaptı Sabık Hulâsası hakkında söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Zaptı sabık hulâsası aynen kabul edilmiştir.

2. — EVRAKI VARİDE**Lâyhalar**

1. — Kanunu medeni lâyihası. (1/791)

REİS — Adliye Encümenine gönderiyoruz.

Teklifler

1. — Siverek Mebusu Kadri Bey ve rüfekaşının; (Teşçir Kanunu) ünvanlı teklifi kanunisi (2/516)

REİS — Lâyiha Encümenine havale edildi.

Mazbatalar

1. — Saatlerin yirmi dörde taksimi suretiyle istimaline dair (1/748) numaralı kanun lâyihası ve Encümeni Mahsus mazbatası.

REİS — Ruznameye alındı.

2. — Rumî takvimin ilgisiyle beynelmîlî takvimi ittihazı hakkında (1/749) numaralı kanun lâyihası ve Encümeni Mahsus mazbatası.

REİS — Ruznameye alındı.

3. — Denizli Mebusu Yusuf Beyin; 1330 senesinde Denizli ve mülhakatında tohumluğu olmayan zürraa tevzi kılınan tohumluk zahire bedelinin affına dair (4/59) numaralı tavriri ve reddine dair Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası.

YUSUF BEY (Denizli) — Efendim, ruznameye alınarak müzakeresini teklif ediyorum.

REİS — Ruznameye alıyoruz efendim.

4. — Zonguldak Mebusu Halil Bey ve rüfekaşının; Trabzon ve Giresun Vilâyetlerine ithal olunacak mısırın gümrük resminden istisnasının Zonguldak ve havalisine teşmili hakkında olup Muvazenei Maliye Encümeninde bulunan tavriri tesri intacına dair (4/187) numaralı tavriri ve tayini muameleye mahal olmadığından reddine dair Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası

REİS — Okunacaktır :

Riyaseti Celileye

Trabzon, Rize ve Giresun vilâyetlerine 1340 senesi Eylülü nihayetine kadar ithal olunacak mısırdan

tarifei asliyede muharrer resmi aslı derecesinde resim istiyfası hakkındaki 28 Şubat 1340 tarihli ve 427 numaralı kanunun Heyeti Umumiyede müzakeresi esnasında verilip Encümenimize havale buyurulan ve bu müsaadenin Zonguldak, Artvin ve Ardahan vilâyetleriyle Kastamoni Sahil kazalarına dahi teşmiline dair olan dört kıta takrir tetkik ve müzakere olundu.

Salifüzzikir kanun hükmünün bir buçuk sene evvel hitam bulmuş olmasına mebni tayini muameleye mahal kalmayan işbu takririn reddiyle Heyeti Umumiyeye arzı karagir olundu.

Muvazenei Maliye	Mazbata
Encümeni Reisi	Muharriri
Çankırı	Çatalca
Mustafa Abdülhalik	Şakir
Kâtip	Aza
Konya	Ertuğrul
Fuat	
Aza	Aza
Gaziantep	İsparta
Ahmet Remzi	Mükerrem
Aza	Aza
Konya	Hâkkâri
Kâzım Hüsnü	
Aza	Aza
Zonguldak	Sivas
Ragıp	Rasim
Aza	Aza
Kırşehir	Kütahya
	Mehmet Nuri

REİS — Reye arz ediyorum efendim. Kabul edenler lütfen el kaldırsın.. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın.. Kabul edilmiştir efendim..

5. — *Muvazenei Maliye Encümenin; 1341 senesi Darülfünun bütçesine tahsisatı munzamma itası hakkında mazbatası ve teklifi kanunisi*

REİS — Ruznameye alındı.

6. — *Kırklarelinde Halimoğlu Tahsin ve Süleymanoğlu Kömürcü Hüseyin haklarındaki hükmü idamın tasdikine mütedair (1/484) numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası.*

REİS — Okunacaktır:

Riyaseti Celileye

Bin üçyüz kırk senesi Ağustosunun yirmialtıncı günü Kırklareli vilâyetinde Bergosçuk ormanı dahilinde Hüseyin efendinin mandırasına ikai sirkat maksadiyle uğrayıp mezkûr mandıra müstahdemininden Ali Kahya ve Bulgar Yuvan , Salih ve Raif ile oniki

yaşında Recebin evvelâ ellerini bağladıktan ve her tarafını arayıp buldukları nüktü vesaireyi aldıktan sonra cürümlerini setir maksadiyle bunların beşini de Yunan ve Bulgar mavzerleriyle katleylemiş olmalarından dolayı Kırklareli Mürettep Mahkemesince idama mahkûm edilmiş ve bu hüküm Mahkemei Temyizce tasdik kılınmış olan Kırklarelinin Camiikebir mahallesinden Hahimoğlu Tahsin ve Ahmetce karyesinden Süleymanoğlu Kömürcü Hüseyin haklarında Teşkilâtı Esasiye Kanununun yirmi altıncı maddesi mucibince merasimi kanuniyenin ifası ricasını muhtevi bulunan 5 Teşrinievvel 1341 tarih ve 4796 numaralı Başvekâlet tezkeresi Encümenimize havale buyurulmuş olmakla evrakı müteferriasi tetkik ve ilâm baştan başa kıraat edildikten sonra keyfiyet müzakere olundu:

Meclisi Âlinin haiz olduğu hukuku hükümrani-nin idam cezasının af veya tahfifi suretiyle istimalini istilzam edecek bir sebebe Encümenimizce tesadüf olunmadığından hükmü vakiin infazı hususunun takdiri Heyeti Umumiyeye arz olunur.

Adliye Encümeni	Mazbata
Reisi Namına	Muharriri
Konya	Sinop
Refik	Yusuf Kemal
Kâtip	Aza
Saruhan	Antalya
Kemal	Ahmet Hamdi
Aza	Aza
Kastamonu	Kastamonu
Ahmet Saki	Necmettin

Aza

Bozok

Hasan Fehmi

Tezkereler

1. — *Erzurum ve civarında bir ay müddetle ilân olunan idarei örfiyenin hitam bulunduğu hakkında Başvekâlet tezkeresi*

REİS — Okunacaktır:

Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Yirmidört Teşrinisanide bir ay müddetle Erzurum ve civarında ilân olunan İdarei Örfiyenin hitam bulmuş olduğunu beyanı malumat arz ederim efendim.

Başvekil
İsmet

(Bravo sesleri)

Takrirler

1. — *Urfa Mebusu Refet Beyin; İlk tedarikat müallimlerine mesken bedeli verilmesi temenniyatına dair takriri.*

REİS — Başvekâlete tevdi ediyoruz.

2. — *Bolu Mebusu Mehmet Vasfi Beyin; Zonguldak'daki Türk madencilerinin inkişafı iktisadilerinin temini hakkında sual ve temenni takriri*

REİS — Başvekâlete gönderiyoruz

3. — *Bozok Mebusu Süleyman Sırrı ve Ahmet Hamdi Beylerin; Bozok kasabası ile istasyon arasındaki Delice nehri üzerinde bir köprü inşası hakkında takriri*

REİS — Başvekâlete tevdi edildi.

4. — *Denizli Mebusu Yusuf Bey ve rüfekasının; Sanayii nesciyeinin tarakki ve inkişafına müteallik olup Ticaret Vekâletince tanzim edilerek Heyeti Vekilede bulunan kanun lâyihasının intacıyle Meclise sevki temenniyatına dair takriri.*

REİS — Başvekâlete havale edilmiştir.

İntihaplar

1. — *Adana'ya gidecek heyet meyanında bulunan Denizli Mebusu Haydar Rüştü Beyin itizarına binaen yerine Konya Mebusu Teyfik Fikret Beyin intihabı*

REİS — Efendim, yeniden kura ile bir zat tefrik edeceğiz.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD

REİS — Efendim iki numaralı maddenin henüz zamanı müzakeresi hulul etmemiştir. Üç numaralı lâyiha henüz tab ve tevzi edilmemiştir. Dördüncüye başlıyoruz.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Reis Bey müsaade buyurursanız söz istiyorum.

Efendim bendeniz Meclisi Âlinin bir noktaya nazarı dikkatini celp etmek istiyorum.

Arkadaşlarımızdan bazıları temenni takrirleri veriyorlar. Bunlar memleketin menafine hadim bir takım ahkâmı havi olabilirler. (Ne sesleri) Temenni takrirleri. Meselâ: Yusuf Bey kardeşimizin takriri mühim bir takrirdir. Burada okunmadı. Makamı Riyaset alelusul havale etti. Okunmadığına göre bari zabta geçse. O zaman, zabırları mütalââ eden arkadaşlarımız, zabırtta böyle bir takrir vardır, icabı icra edilmemiştir diye müracatta bulunurlar. Burada

TEYFİK FİKRET BEY (Konya) — İntihap edilmiştir.

Efendim, saatlerin yirmidörde iblağı hakkındaki teklifin müstaceliyetle müzakeresini encümen teklif ediyor. Müstaceliyeti kabul edenler el kaldırsın.. Kabul etmeyenler el kaldırsın.. Kabul edilmiştir.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Müzakereye başlamadan ruzname hakkında bir maruzatım var efendim. Okunan şu takrirler hakkında maruzatta bulunacağım.

REİS — Müsaade buyurun efendim; aynı lâyiha'nın tercihan müzakeresi hakkında teklif var. (Tevzi edilsin sesleri) Pekâlâ efendim Cumartesi günü tercihan müzakeresini kabul edenler el kaldırsın. Kabul etmeyenler el kaldırsın.. Kabul edilmiştir.

Rumî takvimin ilgasiyle beynelmilî takvimin resmî devlet takvimi ittihazı hakkındaki lâyiha'nın da müstacelen müzakeresi hakkında teklif vardır. Müstaceliyeti kabul edenler el kaldırsın.. Kabul edilmiştir.

Efendim, bunun da diğeri gibi Cumartesi günü diğeri mevada tercihan müzakeresini kabul edenler el kaldırsın.. Kabul etmeyenler el kaldırsın.. Cumartesi günü tercihan müzakeresi kabul edilmiştir.

Efendim ruznamedeki müzakere edilecek mevada geçiyoruz.

okunmuyor, zabta da geçmiyor, heba olup gidiyor. Verilen takrirlerin behemehal zabta geçmesi lâzımdır. Makamı riyasetin nazarı dikkatini celp ediyorum, zabta geçmesini temin etsinler.

REİS — Efendim, bu gibi takrirlerde öteden beri bu suretle muamele yapılıyor. Yeni nizamname Heyeti Celilede müzakere edilmektedir. Müzakere esnasında bunu temin için tekliflerini nazarı dikkate arz ederler, Heyeti Celilede yeni bir usul ittihaz eder.

Efendim, ruznamedeki mevadın dördüncüsünü müzakere edeceğiz:

1. — *İstikraz olunan mebalîğ mukabilinde emvali gayrimenkulenin teminat irasesine mütedair 25 Şubat 1328 tarihli kanununun 10 ncu maddesinin tefsiri hakkında Başvekâletten gelen (3/433) numaralı tezker ve Tapu Encümeni mazbatası (1)*

(1) Zabıtın sonuna merbuttur.

REİS — Okunacaktır.

Tefsir fıkrası :

Emvali gayrimenkulenin teminat iraesine dair onuncu maddesindeki (katiyen ihale olunur) ibaresi muamele-i teffiziyeyi tazammun etmeyip müzayede ve ihale hususunda İcra Kanunu ahkâmı cari olur.

MUHTAR BEY (Trabzon) — Efendim Encümen izahat versede anlasak, mühim bir şeydir. Acele geldi bilmiyoruz.

ALİ ŞUURİ BEY (Karasi) — İstikraz olunan mebalîğ mukabilinde emvali gayrimenkulenin teminat iraesine dair olan kanunun dokuzuncu ve onuncu maddelerini havi olan bu meselenin ehemmiyetine binaen fıkrai tefsiriyeyi tazammun eden noktayı mazbatanın yukarisına yazdırdık. Onun onuncu maddesi - ki sureti katiyede mecburidir - mazbatada muharrerdir. Sureti teminat kanunu mucibince : Emvali gayri menkule teminat irae edilmiş ve tesviyei deyin olunmamış ise evvel emirde deynin bir hafta müddetle tesviyesi lüzumu medyuna veya onun yerine kaim olanlara tebliğ olunur. Tesviyei deyin edilmediği surette 45 gün alelâde 15 gün de % 3 zam kabul edilmek şartıyla müzayedesini devam ediyor ve katiyen ihale ediliyor. Şimdi bu madde ile meselenin künhüne vakıf olmak için İcra Kanunu maddesiyle taaruz ettiğini arz etmek kâfidir. İcra Kanununda ihale-i katiyesi icra kılınan emvali gayri menkulenin medyuna tebliği, son ihbarnamede muayyen olan bu üç gün zarfında yüzde on ile talip zühur ederse veyahut o üç gün zarfında medyun edayı deyin ederse ihale-i katiye talip zuhurunda fesholunuyor. Eğer medyun tesviyei deyin etmişse muamelâtı sabıka, yani ihale mefsubah addediliyor. Bunda tapu müdiranı ihtilâf etmişler ve demişler ki: Madem ki katiyen ihale olunur tabiri vardır ve katiyen ihale olunur keşidesini çeken tapu memurlarıdır, sahibi arzdr. Katiyen ihale olunur demeklede iznini zammetmiştir. Sahibi zammın iznini de ihtiva edince ahkâmı umumiyeye göre başkaca muamele ifasına lüzum yoktur. Hususî kanunlar bir takım ahkâmı iktiva eder. Aynı zamanda bir takım istisnâi ahvali tazammun ederler. Binaenaleyh hususiyeti kaybolmamak için ve bilhassa emvali gayri menkulenin tedavülünü teşhil ve temin etmek için «Katiyen ihale olunur» tabirinden maada başka bir muameleye ve muamelenin feshine lüzum yoktur demişlerdir. Bir kısmı da demişki; katiyen ihale olunur fıkrası sakittir. Nerede ki kavanini hususiyeye sakit olursa kavanini umumiyenin ahkâmı cari olmak iktiza eder.

Medyunu da düşünmek lâzımdır ve esasen üç gündən ibarettir. İcra Kanununa tevfiği muamele olunsun dendi. Hatta bendeniz şahsen ekalliyet taraftarı meyanında idim. Onlar medyunu himaye etmek istiyorlar, bendeniz aynı zamanda parayı verenin de şahsını himaye olduğunu arz etmiştim. Çünkü böyle olmazsa hiç kimse uzun uzadıya sürüncümede kalacak parası için müsaadekâr bir vaziyet alamaz.

MUSTAFA FEYZİ BEY (Konya) — Encümenin ki söylensinde ondan sonra şahsî fikrinizi söyleyin.

ALİ ŞUURİ BEY (Karasi) Benim noktai nazarım reye vazolunsun demiyorum. Asıl bu meseleyi ihalden başka mesele oldu. Teminatı kanuniyeye istinat eden fikirler, katiyen ihale olunur diyen tapu memurlarıdır. Binaenaleyh sahibi arzdr, diyorlar. Bundan sonra huzuruâlinize takdim edilecek bir kanun daha vardır. Onda, muamelât zaten müşavves ve hakkından gelinmez bir halde bulunan ihalâtı tapu idarelerinden tamamen aldık, icra memurlarına verdik. Şu halde o noktai nazarı müdafaa edenlerin dahi istinat gâhı ortadan kalkmış oluyor. Vakıa bu üç gün meselesidir ve icra memurları da artık kendi ihtisasları dairesinde tapu idaresine muhavvel bütün muamelâtı kendileri yapacakları için fıkrai tefsiriye bu hale gelmiştir. Ekalliyet dahi bu fikre iştirak etmiştir. Yani ekalliyetin dahi fikrinin kabulü üzerine, fikrinden sarfı nazar etmiştir. Fıkrai tefsiriye budur. Kanunu sakit farz ediyoruz. Kanunu ahkâmı cari olsun diyoruz. Mesele bundan ibarettir.

ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Efendim, mahakimi umumiyede mabihittatbik olan bir maddenin tefsiri mevzubahis oluyor. Onun için Adliye Encümenine tevdi lâzımdır. Bunu teklif ediyorum.

ALİ ŞUURİ BEY (Karasi) — Teminat Kanunu hususi bir kanundur. Bununla, katiyen ihale olunur, tabiri müphem farzedilmiştir. Biz eğer ahkâmı umumiyeden kendimizi çekeydik, zatiâliniz Adliye Encümeninin bir azası veya reisi sıfatıyla «Ahkâmı umumiyeye zirüzeber oluyor» diye bir müdafaa dermeyan edebildiniz. fıkrai tefsiriye ahkâmı umumiyeye tebeiyeti tazammun ediyor ve İhazinededir, itirazınız varit değildir, reddi lâzımdır.

REİS — Efendim, başka söz isteyen yoktur. Takirde yoktur. Reye konulmak üzere fıkrai tefsiriye tekrar okunacaktır.

(Fıkrai tefsiriye tekrar okundu)

REİS — Efendim, şimdi okunan fıkrai tefsiriye kabul edenler el kaldırsın.. Kabul etmeyenler el kaldırsın.. Fıkrai tefsiriye kabul edilmiştir.

Efendim, müzakere edilecek mevadın beşincisine geçiyoruz:

2. — *Gazete ve kitap kâğıtlarıyla matbaa âlât ve edavatının gümrük resminden muafiyetine mütedair 9 Kânunuevvel 1336 tarihli kanununun 1342 senesi Martından itibaren ilgası hakkında (1/730) numaralı kanun lâyihası ve Maarif ve Muvazenei Maliye Encümenleri mazbataları (1)*

REİS — Kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen varmı?

AĞAOĞLU AHMET BEY (Kars) — Kanun hakkında izahat versinler efendim.

AHMET MUHTAR BEY (Trabzon) — Efendim, kanun yeni dağıldı. Evvelki kanunun maddelerinin neden ibaret olduğuda burada muharrer değildir. Hangi kanunun, hangi maddesinin ilga olduğunu tetkike vaktimiz olmadı. Onun için ya encümen izahat versin veyahut bu kanunun müzakeresi tehir edilsin.

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ REİSİ MUSTAFA ABDÜLHALİK BEY (Çankırı) — Efendim, kanun, matbaa âlât ve edevatiyle gazete ve kitap kâğıtlarının gümrükten istisnasına dairdir. Hükümetten gelen lâyihai kanuniye, her iki maddenin ilgasına dairdir. Encümen müzakere ederken, matbaa âlât ve edavatının kemakân istisnasını kabul ve gazete kâğıtlarının istisnaiyeninin rehini teklif ediyor. Okunan madde budur.

AĞAOĞLU AHMET BEY (Kars) — Eskiden kitap ve gazete kâğıtlarının gümrük resminden istisnası hakkındaki esbabı mucibe ne idi? Bugün o esbabı mucibe zail olmuş mudur?

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ NAMINA REİS MUSTAFA ABDÜLHALİK BEY (Çankırı) — Efendim, hükümetin esbabı mucibesini lütfen okursanız orada bir takım hukuku zayıdan bahsedildiğini görürsünüz ve hükümet, gazete ve matbuata kâğıt vermek suretiyle böyle gümrükten istisnaiyeti temin edebilirse bunu kabul edebiliriz. Eğer böyle ihtiyaç varsa bütçeye muayyen bir rakam konularak gazetelere ve matbuata kâğıt tevzi edilebilir. Âlât ve edavat Teşviki Sanayi Kanunundan istifade edemediği için aynen ipka edilmiştir. Kâğıtların ise istisnaiyeti kabul edilmemiştir.

AĞAOĞLU AMBET BEY (Kars) — Eskiden istisnaiyeti icap ettiren hal ne idi?

(1) *Zabın sonuna merbuttur.*

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ REİSİ MUSTAFA ABDÜLHALİK BEY (Çankırı) — Efendim, o zaman etrafımız kapalı idi. 1336 da hariçle hiç temasımız yoktu. Gazete kağıdı getirmek mümkün değildi veyahut çok müşküldü. Malumuâliniz o zaman Samsun'dan, İnebolu'dan, bazen Antalya'dan kâğıt getiriyorduk. Vesaiti nakliye gayet ağırdı. Çok pahalıya mal oluyordu. Bir teşvik olmak ve memleket dahilinde kitap ve gazete tabını temin etmek için böyle bir müsaade vaki olmuştu. Diğer memleketler alındıktan sonra kâğıt sarfiyatı tezayüt etti. Yapılan istatistiklere nazaran gazetelere verilen kâğıtlar, yalnız gazetelere sarfedilmemektedir. Binaenaleyh, hükümet bunun önüne geçmek için, icap ederse matbuata (prim) olarak gazete kâğıtı gümrüklerinin verilmesini kabul etti ve bunların gümrük istisnaiyetini refetti.

AĞAOĞLU AHMET BEY (Kars) — Bu hususta Maarif Encümeninin fikri nedir?

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ REİSİ

MUSTAFA ABDÜLHALİK BEY (Çankırı) — Maarif Encümeni mazbatasını elinizdedir. Okuyabilirsiniz (reye sesleri).

AĞAOĞLU AHMET BEY (Kars) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun;

AĞAOĞLU AHMET BEY (Kars) — Efendim; bendeniz sabıkta Matbuat Müdüriyeti Umumiyesinde bulunmuş olduğumdan bu vaziyeti, gazetelerin memleketimizdeki vaziyetini pekâlâ biliyorum. Heyeti Celile de biliyor. Matbuat ve gazetelerden ziyade, kitap tabı ve neşri memleketimizde son derece müşkül olmuş ve son derece pahalıya mal olmağa başlamıştır.

Halbuki, hepimiz itiraf etmekteyizki, bu noktai nazardan vesaitimiz son derece mahduuttur. Bir çok muharrirler, mektep kitabı yazarlar, tabın ve kâğıdın pahalı olması dolayısıyla kitaplarını tabettirmekten acizdirler. Tabın ve kâğıdın pahalılığı dolayısıyla. Halbuki maarifin intişarı, matbuatın intişarı, mektep kitaplarının tekessürü memleketimizde hayati bir meseledir. Hükümet şimdiye kadar bir himaye usulü kabul etmişti. Encümen Reisi Beyden, bu himaye usulünü icap ettiren esbap zail olmuşmu, olmamışımı diye sordum. Buna karşı hiç bir cevap vermediler. Yalnız eğer ihtiyaç varsa hükümet prim versin buyurdular. Hükümet prim versin demek ihtiyaç vardır, hükümet prim vermeğe amadedir demek-

tir. Şimdi prim vazederek bunu refederiz. Yani bunun mahzuru vardır. Fakat matbuata ve alelumum matbaa işlerine muavenet olmak üzere hükümet bütçeye bu kadar para koymuştur derlerse, o vakit hükümetin bu mütalâalarını nazarı dikkate alır ve bunu kabul ederiz. Mamafih mahzur vardır, fakat aynı zamanda ihtiyaç da vardır ve bu ihtiyacı bertaraf etmeğe hükümet hazırdir, bu bertaraf edilsin denmesinde bendeniz kuvvetli bir mantık görmüyorum. Binaenaleyh rica ediyorum, karar vermeden evvel bu vaziyeti esaslı bir surette tetkik edelim, gayet mühim olan bir ihtiyacın tatminini evvelâ temin edelim. Ondan sonra meselenin bu şeklini bertaraf etmek lâzım gelirse onada o vakit karar verelim. Yoksa selle-mehüsselam mevcut olan bir ihtiyacı bertaraf etmeden, tatmin etmeden şimdiye kadar o ihtiyaca karşı olan bir tetbiri, bir esası bozmak bence doğru değildir. Binaenaleyh Maarif Encümeninin bu hususa ait olan reyî bizim için en kıymetli reydir. Maarif Encümeni mazbata muharririnden bu hususa ait encümenin ne düşündüğünü bilmek isterim.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Teklif hükümetten gelmiştir. Esbabı mucibesi vazıhtır.

MAARİF ENCÜMENİ NAMINA İZZET ULVİ BEY (Afyonkarahisar) — Arkadaşlar, tabii kıraat buyurdunuz. Anlaşıyorki hükümet gazete ve kitap kâğıtları hakkındaki gümrük muafiyetini ilga etmek istiyor. Esbabı mucibesi de, şimdi yollar açıktır, hacet kalmamıştır, nereden olsa tedarik edebilir gibi bizce zayıf görülen bir sebepten ibarettir. İnkilap içerisinde olduğumuz hepimizin malumudur. İnkilâp zamanında neşriyat ne kadar çok olursa memleket için o kadar fayda elde edileceği izahtan vareste bir hakikattir. Memleketimizde gazetecilik, ki efkârı umumiyenin inikâsının zeminidir, henüz o derece ilerlemiş değildir. Gene malumudur ki demokraside gazeteler ve kitapların maarifin terakkisinde büyük faydaları vardır. Maarif Encümeniniz mazbatada muharrer esbaptan anlaşılacağı üzere uzun uzadıya tetkikatta bulundu ve nihayet bu ilganın memleketin irfanı, matbuatı namına muvafık olmadığına karar verdi. Başka diyecek bir şey yoktur. Maarif Encümeni mazbatası reddi mutazammındır. Bunun reye konmasını ve kabul buyurulmasını istirham ederiz.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Efendim, lâyihanın mütalâasından müsteban buyurulacağı vechile son senelerde neşri maarife hizmeti itibarıyla gazete, kütüp ve resail için lâzım olan kâğıtların gümrük resminden muafiyetine dair 1336 -

1337 senesinde madde kanuniye geçmiştir. Bu lâ-yiha, hükümetten gelmiş ve o hükümet içerisinde memleketin neşri maarifine çalışan ve vekâletin mesuliyetini deruhde eden arkadaşımızda imzasını havi bulunmuştur. Bittabi tasavvur buyurmazsınız ki memlekette maarifin neşir ve teminine hadim olacak olan vasaiti teşvik etmek, teshil etmek gibi bir vazifesi olan hükümet, bunu menetmek, orta yerden kaldırmak gibi sakim bir tarika müracaat edebilsin. Binaenaleyh bu hususta Maarif Encümeni arkadaşımızı tatmin etmek isterim, maarifin neşir ve tamiminin bir vazife ve bir hizmet olduğu hususunda hükümette aynı his ile mütehassisdır. Mesele hissiyattan tecerrüt edipte; ciddî olarak tetkik edildiği zaman; neşri maarife hizmet vesilesiyle, neşri maarifin tamamen aksi bir istikamete gidildiği ve memlekete hizmet namına kabul edilen bir muafiyetin memleketin menafiine hadim bir şekilde istimal edilmediği görülür. Bütün bir sene zarfında matmuat ve gazeteler namına gümrükten muafiyet suretiyle imar edilen kâğıtların yekûnunu irae ettik, bol bir hesap ile yevmiye yediyüz bin ilâ sekizyüz bin gazete çıkmalıkı muaf olarak imrar edilen kâğıtların matbuata sarfedildiği sabit olabilisin. Halbuki hakikat şudur ki, matbuat bu yekûnun onda biri değildir ve sonra güya matbuata mahsus bir maddedir, başka yerde kabiliyeti istimaliyesi yoktur gibi gösterilmek isteniyor. Böyle bir şey yoktur. Matbuat ve kütüp ve risailin işine yarayan bu madde, başka yerlerde de işe yaramaktadır. Bazı yerlerde mevzuu ticaret olmaktadır. Erkam, belagati ile gösteriyorki doğrudan doğruya neşri maarife vasıta olarak ithal edilen kâğıtların on misli mevzuu ticaret olarak memlekete girdiği halde bunun gümrük resminin hükümet cebinden ödemektedir. Hükümetin lâyihasına saik olan esbap budur, Meclisi Âlinin kabul ettiği esasata göre hükümet neşri maarif için iktiza eden bütün vesaiti aramıştır ve onları teshil etmek vazifesiyle mükelleftir, burada vazifesini ihmal etmiş değildir. Kabul edilen şekli muafiyetin de müteamel olan eşkâle mugayir olduğu kanaatindedir. Zannediyorum ki Meclisi Âliniz memlekette neşri maarifin tamimi hususundaki noktai nazar derecesinde memleketin istihsalâtı ziraiyesini de muhtacı himaye ve vacibütteşvik görmüştür. Fakat vesaiti istihsaliyeyi teşvik için ittihaz edilen usul ile neşri maarif için ittihaz olunan bu usul arasında tamamen mübayanet mevcuttur. Bugün ziraatte kol yerine makine ikame etmek için bir çok teşvikatımız vardır ve bu gibi âlâtın gümrüğüne ait olmak üzere bir takım ahkam da mevcuttur. Traktörlerin

istihlâk etmekte olduğu benzin ve petrolün Ziraat Vekâleti bütçesine faslı mahsusla koyduğunuz gümrük ve istihlâk resmini hükümet tediye etmektedir. Bütçe nazariyesi, bütçe usulü, bir devletin kâffei masarifat ve varidatını iktiva etmesi lâzımgelen bir kanundur. Şu muafiyet, bu muafiyet şeklinde bazı erkamın, gerek varidattan ve gerek masarifat yekûnundan hariç kalması, bütçe esasatı ile kabili telif olmayan bir usuldür, Bunu hükümet teklif ederken, neşri maarife hadim olan matbuatı, kütüp ve risaili teşvik için, eğer hükümetten fedekarlık ederek tedabir almak iktiza ediyorsa, Maarif Vekâletinin bütçesi ne için duruyor? Neden Maarif Vekâletinin bütçesine bir faslı mahsus koyarak ve o sayede bihakkin memleketin neşri maarifine hizmet edenleri mazharı teşvik ederek paranın doğrudan doğruya muvazulehine sarfı cihetine gidilmiyor? Ticaret usulüne gayrı muvafık yollara ve memleketin neşri maarifine hadim bir takım vesait kullanıyormuş gibi muvazaalara ve gayrı meşru-diyeceğim-kârlara kapı açmalıyım. Müsaade ederseniz buna dair bir misal arz edeyim. Arz ettiğim meşri maarife taalluk eden teşvik ve tergipten hususunda hükümetinizin noktai nazarı ile Maarif Encümenimizin noktai nazarı arasında zerre kadar fark yoktur. Fakat biz teşvik ve tergibi muvazulehine masruf ve sui istimalden ari olacak bir şekilde yapmak esasını istilzam ediyoruz. Yani Maarif Encümeninin noktai nazarından ayrı düşündüğümüz bir şey yoktur. Bugün gerek matbuatta, gerek hususası sairede istihlâk edilen kâğıtların sureti ithali şu suretle cereyan eder: - Bunu, bir çok arkadaşları istişhat ederek arz ediyorum-doğrudan doğruya kendi namına kâğıt sipariş eden matbaa yoktur, gazete yoktur. Memlekette belki bir iki gazete böyle kâğıt getirtebilir. Fakat memleketin pek çok yerlerinde inişar eden gazetelerin kâğıtlarının vechi tedariki şöyledir: Her hangi kâğıt taciri, kâğıt ticaretiyle meşgul olan sınıfın kim olduğu Heyeti Celilenizce malumdur. (Malum sesleri) herhangi bir gazete idarehanesine müracaat eder, der ki, ben yirmi vagon kâğıt filan fabrikaya sipariş verdim, filan tarihte gelecek. Sen bunu gazeten namına tekabbül et, yirmi vagon geldiği zaman gümrük resmine teadül eden miktar nedir? Meselâ - takriben bir veya iki vagonu iktiva ediyor - iki vagonu bedava size veririm onsekiz vagonu ben tesellüm ederim.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Neşri maarife hizmet işte. İyi ya.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Devamla) — O parayı bana bıraksanızda ben alsam olmaz mı? Ya-

ni, o kâğıt ticareti yapan efendiden alacağım parayı neşri maarife hizmet etmek üzere Maarif bütçesine koyacak olursam Encümeni Âlinin teşviki maarif hususunda gösterdiği arzu daha ziyade tecelli etmiş olmaz mı? (Alkışlar, bravo sesleri)

Bu suretle kâğıt gümrüğe gelir, gazetenin namına kabul edilen yirmi vagonun iki vagonu gazete idarehanesine tahsis edilir, mütebakkisi - 18 vagonu - ticarethaneye gider. Efendiler bu reva mıdır? Bu yolda; neşri maarife hadim vesait teşvik ve tergipten gösteriyor vahimesiyle, zehabıyla memleketin menabii servetini birtakım adamların cebine koymak reva mıdır? (Değildir sesleri) Binaenaleyh Maarif Encümeninin bu hususta gösterdiği asabiyeti bendeniz nabemahal görüyorum. Fakat bunu suiistimalden ari olacak bir şekilde - maarifin neşir ve tamimine vermek üzere - Maarif Vekâletinde açılacak bir fasla bendeniz - Maliye Vekili sıfatıyla - kabul ettim. Hükümet de bu kanaattedir. İstirhamımız, teşvik ve tergipten hususunda tuttuğumuz usulün suiistimale vasıl olacak şekilde varmaması ve esasatı maliyemizle kabili telif bir şekli tergipten temin edilmesidir. Yoksa maksat itibarıyla ayrı ayrı düşündüğümüz yoktur. (Kâfi sesleri)

Sonra efendiler, bendeniz zannediyorum ki; esas itibarıyla Heyeti Vekilenin kararıyla bu muafiyeti rusumiyeden müstefit olarak kâğıt getirmek imkânına malik olan matbaalar hükümetin arzusuna tabidir. Çünkü madde tefsir edilmiştir. Kavanini Maliye Encümeninizin tefsiri gelmiş ve buradan geçmiştir. Diyor ki «Hükümet herhangi bir idarehaneye gümrükten muaf olarak gazete kâğıdı getirmek hususunda mutlak hakkı takdire maliktir» demek ki, hükümet herhangi bir müesseseye şu veya bu mülâhaza ile hakkı takdirini vermeyecek olursa, o müesseseler, velevki neşri maarife hizmet eden müesseseler olsun, muafiyetten ve teşvikten mahrum kalacaklar, fakat hükümetin arzu ettiği matbaalar velevki neşri maarifle alâkadar olmayan bir şekilde gitsin, mademki hükümetin bu hususta hakkı takdiri mutlaktır; onlar tergipten ve teşvikten müstefit olurlar. Bendenizce, bu usul de ezheri cihet yanlıştır. Siyasî maksat noktai nazarından da yanlıştır, tergipten ve teşvik maksadı noktasından da yanlıştır, maliye ve idare noktasından da yanlıştır. Bu kadar sakim bir usulü idame etmektense, arz ettiğim gibi, bunu suiistimalden tecrit ederek, Maarif Vekâleti bütçesine tahsisat koymak gibi makul bir usulü kabulde tereddüt etmek cihetini bendeniz doğrusu anlayamıyorum. Heyeti Celilenize kanununun

heyeti umumiyesi hakkında arz edeceğim malûmat bundan ibarettir. Neşri maarife hadim olan vesâit için hükümet de Meclisi Âliden aldığı ilham ile icabeden muaveneti yapmaktan çekinmemektedir. Bu hususta Maarif Vekâleti, bütçesine konulacak tahsisatı, masarifi kabul etmektedir. İstirhamım, şekli tergi bin başka şekil ve surete ifrağ edilmesidir. Lâyihanın kabulünü istirham eylerim efendim. (Kâfi sesleri)

RASİH BEY (Antalya) — Efendim, Vekil Beyefendinin izahatı vaziyeti tamamen tenvir etti. Yalnız maliyenin, kâğıt tüccarlarının yaptığı suiistimalin önüne geçmemesinden mütevellit vaziyetten bahsedildi. Halbuki, vilâyatta ancak, evvelce mevcut olan bu kabîl kanunların müzaheretleriyle yaşayabilen bazı matbaalar, bazı gazeteler vardı. Bundan sonra onların yaşayabilecekleri vaziyeti düşünmek zarureti hâsıl oluyor. Bilhassa Anadolu'da vilâyat gazetelerini muhafaza etmezsek, siyanet etmezsek neşriyata devam edemeyecekler, onun için bu noktayı ehemmiyetle nazarı dikkate almak lâzımgelir.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Maarif bütçesinde, Maarif bütçesinde...

RASİH BEY (Antalya) — Maarif bütçesinde bu sene böyle tahsisat yoktur ve bu gazeteler böyle devam edemeyecek vaziyettedirler. Bir çok yerlerde kapanıyorlar, bir çok yerlerden yazıyorlar, müracaat ediyorlar. Onun için vilâyattaki bu gazeteleri siyanet etmek lâzımdır. 1342 senesi bütçesinde tahsisat kabul edip elbette bir çare bulabiliriz. Fakat bugünden itibaren bunların idamei mevcudiyetleri esbabını da nazarı dikkate almak lâzımdır.

DOKTOR MAZHAR BEY (Aydın) — Şimdiye kadar kanundan istifade eder gibi görünen gazetecilerin lisanından işitilen şudur ki, kâğıt tüccarlarının elinden elamân... Maliye Vekili Beyin buyurdıkları gibi Türkiye'de kendi parasıyla Avrupa'dan doğrudan doğruya kâğıt getirebilen ancak bir veya iki matbaadır. Mütebakisi kâğıt tüccarları vasıtasıyla getirebiliyor. Zaman zaman görürsünüz ki gazete bazen yeşil, bazen kırmızı ve bazen mavi kâğıtlarda çıkar. Bu kâğıtçıların tahakkümüdür. Çünkü kâğıt tüccarları ne kadar böyle tapon kalmış kâğıt varsa onları sürer. Ne yapalım, bunlar var, istersen al der. Gazeteci esirdir. O kâğıdı ondan almaya mecburdur. Ne yapalım kırmızı vardır, gazeteci de ondan alır, basar. Filhakika böyle hükümetten muavenet görüp, gümrüksüz kâğıt getirmek müsaadesine mazhar gibi görünen gazeteler hakikatte bir kaç tüccarın elinde esirdir. Hakikatten vaziyet budur. Artık nasıl alıyorlar, veriyorlar, na-

sıl kazanıyorlar; bunu benim kadar hepiniz bilirsiniz. Zaten herkesçe malûm olmayan bir nokta değildir. Yalnız bir şey vardır, hakkı takdir. Hakkı takdir şimdiye kadar olan şekilde hükümetin idi. Herhangi İstanbul veya buranın Matbuat Müdüriyeti tarafından şu gazetenin 3 veya 5 aylığı şu kadar kâğıda ihtiyac gösterir. Meselâ üç vagon dur. Üç vagon sipariş edilir. Ey pekâlâ, üç vagon sipariş edilir ve Heyeti Vekileden geçerdi. Fakat bunda aldanmak ihtimalleri her zaman mevcut olabilir. Çünkü Heyeti Vekile her zaman yerinde tetkikat ve talhikakat yaparak bütün teferruata vakıf olamaz. O ancak bir memurun verdiği rapor üzerine kararını verir, geçer ve bundan bir çok hatalar meydana gelir. Fakat Maarif Vekâletinin bütçesine koymakta aynı hakkı takdir mevcut değil midir? Maarif Vekâleti bütçesine koyacağı tahsisattan herhangi misale veya kitaba mutlak olarak yardım mı edecektir, yoksa şu veya bu evsafı haiz olan risale ve gazetelere mi yardım eder? Meselâ bir kaç şey hatıra gelebilir. Gazetelerden yevmiye intişar adade yedi bin, sekiz bin olanların kendisini kurtarmış bir gazete olduğunu zannediyorum. Fakat 1 000, 1 500 de kalan gazeteler henüz muhtacı muavenet vaziyettedirler. Bu ve emsali nihayet ahlâkı umumiyeye taallûku itibarıyla filân yahut filân neşriyat gibi bir talimatname ihzârı dahi, artık Maliye Vekili Beyin lisanından da hakkı takdirde hatalar olacağını dinledikten sonra bu defa da gene böyle mutlak olarak Heyeti Vekilenin değil, Maarif Vekilinin hakkı takdirine bırakmak daha hatalı olabilir. Bilhassa bu nokta çok mühimdir. Şu halde etraflı bir talimatname olması lâzımdır. O talimatnameye tevfikân belki böyle yardımlar yapılabilir. Ve illâ dediğimiz gibi bu hakkı takdir hatasını daima tevsi etmiş oluruz. Eğer bundan mücanebet etmek lâzım geldiği kabul edilirse, bazı hükümetlerin kabul ettikleri şekil vardır ki meselâ, Yunanistan'ın kabul ettiği gibi içerisinde pembe bir çizgi olan kâğıtlardır ki bu kâğıtlar yalnız gazetelerde kullanılabilir. Gazeteler için gelecek kâğıtlar gümrük resminden muafıdır, fakat muayyenidir ve her tabakasının derununda şu kadar pembe çizgisi olan kâğıttır. Binaenaleyh o kâğıdı herhangi bir defter veya kitapta veya herhangi bir şeyde kullanacak olurlarsa ağır cezası vardır. Bu suretle gazeteci bu kâğıtları gazeteden başka hiçbir şeyde istimal edemez. Bunun imkânı yoktur. Halbuki bugün gördüğünüz bütün el defterleri hakikaten gazete kâğıdı namı altında gelen ve gümrük resminden muaf olan kâğıtlardan yapılmaktadır. Binaenaleyh takdir meselesinde bu noktadan mahzur görmüyorsunuz da,

her intişar edecek ceride veya kitabın bu imtiyaza mazhar olmasını arzu ediyorsanız ve bunun rüçhanını kabul ediyorsanız bu şekli kabul etmek lâzımdır. Onda ki hata yalnız Hasan Beyefendinin buyurdıkları gibi bir matbaanın veyahut bir kitabın fena çıkmış olduğu, memleketin menafii umumiyesini muhil ve mudil bir şekilde intişar etmiş olduğu halde hükümetin, milletin hazinesinden lütuf görür gibi mahiyette olması tezat teşkil eder. Bunun böyle bir mahzuru vardır. Binaenaleyh bunun önünün alınması kabul görünüyorsa muayyen tipte, formüde kâğıt ithaline müsaade edilir ve yalnız gazetelerde istimal olunur. Bendeniz bunun tamamen şu şekilde olması veya bu şekilden birisinin tercih edilmesi şeklinde Heyeti Celilenize arz etmiyorum. Her ikisinin de faydalı ve mahzurlu kısımları vardır. Bunları muhtasaran arz ettim. Fakat eski kanunun ilgası mutlaka lâzımdır. Bu suretle ya hükümetin teklifi kabul olunmalı, yahutta, böyle renkli çizgili kâğıtlar gümrük resminden muafıdır, fakat şu şartlar : Gazeteden başka bir şeyde istimal olunursa ağır cezayı müstelzimidir denilmelidir. (Müzakere kâfi sesleri)

MUHTAR BEY (Trabzon) — Efendim, bu husus hakkında cereyan eden bütün müzakeratı ve Maliye Vekili Beyefendinin izahatını dinledim. Neticede bir kararacımle yaptım, yani kâğıdın gümrükten muafiyeti meselesi gazetecilere ne kâr tevliit ediyor ve bunun gümrükten muafiyetini hafzetmekle gazete müşkül mevkiye geçiyor mu, geçmiyor mu? Malûmu âlinizdir ki en ucuz satılan gazete 120 paradır. Halbuki yedi sekiz sayfa çıkan gazetelerin kâğıtları gümrük resminden muafiyetlerinden mütevellit istifadeleri 120 parada bir buçuk paradır. Vilâyet gazeteleri de tam bir para bile istifade edemeyecektir. Halbuki Maliye Vekilinin salâhiyettar ve resmî ifadesinden anladık ki memlekette kâğıt alım ve satımında herhalde büyük bir suiistimal vardır. Ve bundan da Hazinei Devlete bir zarar terettüp ediyor, o zarar da mühimce oluyor. Neticede meşru olarak memlekette neşri maarif için, memleketteki matbuatın terakkisi için yapabileceğiniz fayda da ancak yüzyirmi parada bir paradan ibarettir. Şimdi bir gazetenin umum masrafını ve bir de o gazetenin 119 parada olduğunu düşünelim. Şimdi bu faydanın tesiri yapılan fedakârlıkla hakikaten mütenasip değildir. Binaenaleyh bendenizce kanun doğrudur. Yani bu meselenin hiçbir faydası olmadan memlekete büyük bir zararı oluyor. Onun için hükümetin teklifi kabul olunmalıdır efendim.

REİS — Efendim, kifayeti müzakere hakkında takrir vardır, okunacaktır.

Riyaseti Celileye

Mesele tenevvür etmiştir. Müzakere kâfidir. Maddelere geçilmesini teklif ederim.

Yozgat

Ahmet Hamdi

REİS — Kifayeti müzakereyi reyinize arz ediyorum, kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir. Maddelere geçilmesini kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Matbaa Alât ve Edevatıyle Kitap ve Gazete Kâğıtlarının Gümrük Resminden İstisnasına Dair 9 Kânunuevvel 1336 Tarih ve 71 Numaralı Kanunun İkinci Maddesinin İlgası Hakkında Kanun

Madde 1. — Gazete, kitap kâğıtlarıyle matbaa alât ve edevat ve levazımının gümrük ithalât resminden muafiyetine mütedair olan 9 Kânunuevvel 1336 tarih ve 71 numaralı Kanunun ikinci maddesi mülğadır.

TUNALI HİLMİ BEY (Zonguldak) — Levazımât ne demektir, anlamıyorum, levazım mı, levazımât mı? (Alkışlar)

REŞİT BEY (Malatya) — Efendim, mevzu müzakere münasebetiyle bir şey sormak istiyorum. Ziraatin terakkisi için zürraa Ziraat Vekâletinden benzin ve gaz veriliyor denildi. Şimdi kumpanyanın beş yüz bin lira parası teraküm etmiştir. Maliye Vekâleti parayı Ziraat Vekâletine vermediği için Ziraat Vekâleti de Bankaya veremediğinden dolayı Banka mukaveleyi feshetmiştir. Bundan dolayı zürraa benzin verilememektedir. Traktörler muattal kalmıştır.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Efendim, bir kere mevzu müzakere olan kanunla bu meselenin alâkası yok. Reşit Beyin sorduğu mesele şudur. Erbabı ziraatin traktör ve makinelerde istimal ettiği gaz ve benzin için iktiza eden gümrük ve istihlâk resmî muadelinin Maliye Vekâletinden tediye edilmediği meselesidir. Maliye Vekâleti, Heyeti Celilenin bu husus için bütçeye koyduğu parayı tediye etmiştir. Bittabi bundan fazla bir şey sarfetmesi mümkün değildir.

REŞİT BEY (Malatya) — Ziraat Müdürü Umumisinin resmen tezkeresi vardır.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Eğer bütçeye konan miktardan fazla bir mülkatar tahakkuk olmuş ise bunun için Vekâleti aidesinin Heyeti Celilenizden tahsisatı munzamma talep etmesi lâzım gelir. Zannediyorum ki bu hususta Ziraat Ban-

kasıyla Ziraat Vekâleti arasında bir tetkiki hesap meselesi mevzubahistir. O mesele mevzubahis olduğu zaman ona ait de mütalâam vardır. Onu da sulüstimale müsait olan şekilden kurtarmak lâzımdır.

REİS — Efendim, maddeyi reye arz ediyorum, kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Efendim, ikinci maddeyi kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 3. — İşbu kanunun icrasına Maliye Vekili memurdur.

REİS — Efendim, üçüncü maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Kanunun birinci müzakeresi hitam bulmuştur.

MUHTAR BEY (Trabzon) — Efendim, malî kanundur, ikinci müzakereye lüzum yoktur.

REİS — Efendim, ruznamemizin diğer maddelerini müzakere edeceğiz.

3. — *Gümüştane Mebusu Hasan Fehmi Beyin, emval ve emlâki düşman, usat ve hasbellüzum hükümet tarafından tahrip edilmiş olanların, Maliyeye intikal eden emlâk müzayedelerinde alacakları mesken bedellerinin Mahsubu Umumî Kanunu mucibince takas ve mahsubuna Maliye Vekâletinin mezuniyeti hakkındaki (2/484) numaralı teklifi kanunisi ve reddine dair Kavanin ve Muvazenei Maliye Encümenleri mazbataları.*

HASAN FEHMÎ BEY (Gümüştane) — Bu madde bendenizin teklifimdir, teklifi geri alıyorum. Ruznameden çıkarılsın.

REİS — Efendim, sahibi teklifin talebi veçhile ruznameden çıkarıyoruz.

Efendim, yedinci madde ise henüz tabolunmamıştır. Sekizinci maddeyi müzakere edeceğiz.

4. — *Vesaiti nakliye komisyonunun sureti teşekkülü ve vazaihi hakkında (1/711) numaralı kanun lâ-yihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası. (1)*

(1) Zaptın sonuna merbuttur.

REİS — Efendim, heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri) Maddelere geçilmesini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Maddelere geçilmiştir.

Tedariki Vasaiti Nakliye Komisyonunun Sureti Teşekkülü ve Vezaihi Hakkında Kanun

Madde 1. — Tedariki vesaiti nakliye komisyonu meclisi beledi azasından bir zatın riyaseti altında olmak üzere ciheti askeriyeden mahallî bir ahzı asker zabiti, ciheti mülkiyeden muvazzaf bir kâtipten, asker veya sivil bir baytardan ibarettir. Askerî baytarlar bulunmayan mahallerde muvazzaf ve gayrimuvazzaf sivil baytarlar da istihdam edilir. Komisyonlar karyelere kadar giderek Vesaiti Nakliye Kanununda muharrer ahkâm veçhile takrir ederler.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Ahzı asker şubesi olmayan kazalarda teşekkül edecek komisyonlara ahzı asker zabiti yerine mahalli kazadan bir jandarma zabiti verilir.

REİS — Reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Tahrir maksadıyla köylerde vazife gören komisyona memur zevata harcırah karnamesi mucibince harcırah verilir.

REİS — Efendim, maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 4. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren mer'idir.

REİS — Efendim, maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 5. — İşbu kanunun icrasına Müdafaa-i Milliye, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Madde kabul edilmiştir. Kanunun birinci müzakeresi hitam bulmuştur. Müzakere edilecek başka mevad yoktur. Cumartesi günü öğleden sonra içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Hitam Müzakerat; Saat : 3,16

4. — YAZILI SUALLER, CEVAPLAR

1. — *Kastamonu Mebusu Halit Beyin Safranbolu'daki debbâğ fabrikasının esbabı şeddine, Ticaret Vekâletince bu fabrikanın sahibi olan şirkete ne zaman ve ne miktarda muavenet temin edildiğine ve fabrika ile şirketin vaziyeti hazırasına dair sual takriri ve Ticaret Vekili Ali Cenani Beyin tahriri cevabı.*

Riyaseti Celileye

Geçen devrei içtimaiye esnasında, Safranbolu'da debağat şirketi tarafından tesis edilen debağat fabrikasına Vekâletçe suveri münasibede muavenet edilmesi dairei intihalbiyemin bir kısım mebuslarıyla birlikte tahriren ve mükerrer surette şifahen Ticaret Vekili Beyden temenni kılınmıştı. Şirket tarafından da muavenet temennisine dair Ticaret Vekâletine bir istida gönderilmişti. Buna rağmen son devrei tatiliyede Kastamonu'da bulunduğu zaman mezkûr fabrikanın muavenet ve himayeye mazhar olamamasından dolayı kapanmış olduğuna ağâh oldum. Kastamonu'da müntezir Açılış gazetesini de kemalî teessürle bu bapta neşriyatta bulundu. Bu mesele hakkında Ticaret Vekili Beyefendiden âtideki sualime tahriren cevap vermesini temenni ederim.

Sual :

Ticaret Vekâleti Safranbolu'daki debağat fabrikanının kapandığına ve esbabına hangi tarihte vakıf olmuştur? Gerek şirketin istidası gerekse Kastamonu mebuslarından bir kısmının tahriri ve şifahi temennileri üzerine bu şirkete Vekâlet ne zaman ne miktar ve surette nakdi muavenet temin etmiştir. Mezkûr fabrika ve şirket el'an ne vaziyettedir?

Kastamonu
Halit

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine
Safranbolu debağat fabrikası hakkında Kastamonu Mebusu Halit Bey tarafından verilip 25/6/495 numaralı ve 30 . 11 . 1341 tarihli tezkere ile Vekâletimize havale buyurulan sual takririne cevaptır.

Safranbolu debağat şirketi İstiklâl Harbinde teşekkül etmiştir. Safranbolu'da öteden beri debağat ile meşgul yüzü müteceviz dükkân mevcut idi. Harp sıralarında debağat eşyasının hariçten gelmemesi ve dahilde istihsal edilenlerin büyük fiyatlarda bulunması bu şirketin teşekkülünde yegâne amil olmuştu. Şirket ve fabrika tesis edilirken yollar, mevadî iptidaiye,

mahreç, piyasa, tesisat ve işletme hususâtı ya hiç veya pek az nazarı dikkate alınmıştır. Tesis olunan fabrika ehemmiyetsiz bazı makinelere ait olup tamam ve mütekâmil bir fabrika değildir. Gerek fabrikanın tesisi ve gerek makine tesisatının ikmalî esnasında mahallinde mütehasıs bir kimse bulunmadığı için fabrika tesisatı fennî şeraite muvafık olarak yerlerine konulamadığı gibi fennen katî lüzumu olan makinelerin bir çoğu da tedarik edilememiştir. Binnetice imalât iptidaiî şekillerde kalmış ve kâr temin edecek bir vaziyet hâsıl olamamıştır. Bu vaziyet balâdaki iktisadî sebeplerin dahi inzımmiyle fabrikanın kapanmasına müncer olmuştur. İşte mütehasıslara verilecek meblâğın fabrika görülmesi yüzünden fabrikanın gayri mütehasıs ellerde kalması ve esasen sermayenin mahdud olup mahallî hissedarların sermayeyi tezyide mütemayil bulunmamaları ve tesisattaki fennî noksan ve hataların tesiri ve şirket heyeti idaresi arasında idarî evsafı haiz zevat bulunamaması ve binnetice arada husule gelen ihtilâfın temadisi fabrikanın tatilindeki hakiki ve ciddi sebeplerdir.

Vekâlet bidayette vaziyeti mahallinde tetkik ve lâzım gelen fennî tedbiri bilfiil tatbik üzere Safranbolu'ya seyyar debağat muallimini göndermiş ve mümaileyh orada 5 Temmuz 1340 tarihinden 16 Eylül 1340 tarihine kadar nazarı ve amelî hususât ile bilfiil alâkadar olduğu gibi fabrikanın dahilî tesisatını imkân nispetinde tashih ve faaliyete müsait bir vaziyete getirmeye çalışmıştır. Bu arada mevaddî iptidaiye mübayaası ve makinelerin mahallerine vazî, hülâsa hülâsa ve şerbet kuyularının tesis ve tanzimi ve su depoları ve buhar kazanlarının mahallerine vazî ve tesisi gibi hizmetler ifa ve ikmal edilmiştir. Ancak fabrika heyeti idaresinin mütehasıs celbi, icabeden makinelerin tedariki ve sermayenin tezyidi hakkında seyyar muallim tarafından kendilerine vaki olan tavsiyeleri nazarı dikkate almadığı kemalî teessürle görülmüştür.

Şirket tarafından nakdi muavenette bulunmak üzere vaki olan müracaat böyle bir muavenetin ne kadar vasi mişyasta olursa olsun bidayeti tesiste nazarı itibare alınmayan fennî ve iktisadî şerait dolayısıyla fabrikanın faaliyetini idameye kifayet edemeyeceğine ve mevcut zararı arttırmaktan başka bir faydası olamayacağına kanaat hâsıl olduğu cihetle şâyânı kabul görülebilmiştir.

Fabrikanın faaliyetini tatil eylediği eylül ayı nihayetlerinde Vekâletimizce istihbar edilmiş ve Safranbolu kaymakamlığından keyfiyet tahkik edilerek fabrikanın tatili faaliyet etmesinin esbabı sermayesizlikten ve şirketin idarî ve fennî muamelâtını ihtisas dairelerinde tedvir edecek şahısların şirket azası meyanında bulunmaması hasebiyle zuhure gelen ihtilâftan ibaret olduğu mealindeki cevap gelmiştir.

Binaenaleyh bu vaziyette teşekkül eden ve bu vaziyette bulunan bir fabrikaya Vekâlet tarafından verilecek birkaç bin liranın bir fayda temin edemeyeceği aşikârdır.

21 - 22 Kânunuevvel 1341

Ticaret Vekili

Ali Cenani

İSTİKRAZ OLUNAN MEBALİĞ MUKABİLİNDE EMVALİ GAYRİMENKULENİN TEMİNAT İRAESİNE MÜTEDAİR 25 ŞUBAT 1328 TARİHLİ KANUNUN ONUNCU MADDESİNİN TEFİRİ HAKKINDA BAŞVEKÂLETEN MEVRUT (3/433) NUMARALI TEZKERE VE TAPU ENCÜMENİ MAZBATASI

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet : 6/2012

21.4.1341

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

İstikraz olunan mebalîğ mukabilinde emvali gayrimenkulenin teminat iraesine mütedair 25 Şubat 1328 tarihli Kanunun onuncu maddesinin tefsirini mutazammın Maliye Vekâleti celilesinden mevrut 13 Şubat 1341 tarih ve 31 Tapu Müdüriyeti Umumiyesi numaralı tezkere ve merbutatı suretleri leffen takdim kılınmıştır. Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Başvekâleti Celileye

İstikraz olunan mebalîğ mukabilinde emvali gayri menkulenin teminat iraesine dair kanun hükmüne tevfiқан teminat irae olunup da müddeti muayyeninin hıtamında ifayı deyin olunmasından naşı dain tarafından vukubulan talebe binaen mevkiî müzayedeye vazolunan emvali gayrimenkulenin ihaleî katiyesi icra ve bedeli müzayedede müşteri tarafından dain namına vezneye teslim olunduktan sonra deyin bir sene müddetle tecil edildiği beyarıyle ihaleî vakıamın feshi talep olunduğu takdirde ihalenin feshi caiz olup olamayacağı emrinde Tapu Müdüriyeti Umumiyesi encümeni müdiranınca icra kılınan müzakere neticesinde haşıl olan tehalifü ârayı mübeyyin müdüriyeti mumailleyhanın 7 Mart 1341 tarihli tezkeresi ile salifülarz kanunun onuncu maddesinin Büyük Millet Meclisince lüzumu tefsirine dair Hazine Hukuk Müşavirliğince ısdar olunan mütalâanamenin suretleri matviyen takdim kılınmış olmakla icrayı icabına müsaade buyurulması arz olunur efendim.

13 Mart 1341
Maliye Vekili
Hasan Hüsnü

Tapu Müdüriyeti Umumiyesi Canlıhi Âlisine

İstikraz olunan mebalîğ mukabilinde 25 Şubat 1328 tarihli kanun ahkâmına tevfiқан teminat irae edilmiş olan emvali gayrimenkulenin müddeti mü-

dayene munkaziye olup da deyin ifa edilmediği takdirde sureti furuhu kanun mezkûrun onuncu maddesinde muhayyer bulunmuştur ve maddeî mezkûre hükmüne tevfiқан bilmüzayede furuh edilen emvali gayrimenkulenin müşterisi namına ihaleî katiyesi icra olunduktan sonra medyun tediyye deyin eylemiş veya dayin tarafından alacağı tecil edilmiş veyahut bedeli ihaleden fazlasıyla talip zuhur eylemiş olsa bile ihalenin feshi caiz olamaz. Filhakıka devaini icraiyece İcra Kanunu ahkâmına tevfiқан bilmüzayede satılan emvali gayrimenkulenin muamelei ferağiyesinin icrasına değin medyun tarafından tesviye deyin olunduğu takdirde, ihaleî vakıa mefsuh addedilmekte ise de muamelei ferağiyeye tapu müdür veya memurlarının izninin tühukiyle kanunen tekemmül edeceği ve muamelei ferağiyeye tekemmül etmedikçe ihale olunan malı gayrimenkul mütasarrıfının uhdei tasarrufundan çıkmıyacağı cihetle deynini tesviye eylediği halde ihalenin mefsuh addedilmesi ahkâmı umumiyeye muafik bulunmuştur. Ancak teminat irae olunan emvali gayrimenkule tapu dairelerince bilmüzayede satılmasının ve ihaleî katiyenin tapu müdür ve memurlarınca icra edilmesine nazaran kanunen haizi salâhiyet müdür veya memurların izni lâhik olmuş bulunduğundan, ihaleî katiye ile muamelei ferağiyeye tekemmül eylemiş ve binaenaleyh ihale olunan mal mütasarrıfı evveli bulunan medyunun uhdei tasarrufundan çıkarak müşterinin uhdei tasarrufuna geçmiş bulunduğundan artık hiçbir sebep ve bahane ile ihalenin mefsuh addedilmesine imkân yoktur. Vefaen mevrut bulunan emvali gayrimenkule dahi tapu idarelerince satılmakta ise de vefaen ferağ olunupda hitami müddete temini deyin edilmeyen emlâk ve arazinin vaki olacak müracaat üzerine Defteri Hakanî idareleri tarafından İcra Kanunu ahkâmına tevfiқан bilmüzayede satılması iradeye mukterin Şürayı Devlet kararı iktizasından bulunduğundan ve kararı mezkûr ahkâmı umumiyeden istisna olup alâhilâfûlkiyas sabit olan şey ise gayriye maksûnaleyh olamayacağından istisnaen tecviz olunan işbu karar hükmünün daireî şümulu tevsi olunarak teminat irae olunan emvali gayrimenkulede dahi tabbik caiz olamaz. Şu kadar ki keyfiyet tefsire müteallik olmakla maddeî

mezkûrenin tefsir ettirilmesi muvafık olacağı müta-
lâaten arz olunur efendim,

8 Mart 1341

Maliye Vekâleti
Hukuk Müşaviri

Vekâleti Celile Hukuk Müşavirliği Memuriyeti
Aliyesine

İstikraz olunan meblâğ mukabilinde teminat irae
olunup müddeti muayyenenin hitamında ifayı deyin
olunmamasından naşi dain tarafından vukubulan ta-
lebe binaen mevkii müzayedeye vazolunan emvali
gayrimenkulenin ihalei katiyesi icra ve bedeli müza-
yede müşteri tarafından dain namına vezneye teslim
olunduktan sonra deynin bir sene müddetle tecil edil-
diği beyaniyle ihalei vakıanın feshi dain ile medyun
tarafından talep olunup da müşteri feshi ihaleye
muvafakat etmediği takdirde olunacak muamele ba-
zı mahallerden istifsa olunmuştu. Bu münasebetle
Müdüriyeti Umumiye encümeni müdiranınca ceryan
eden müzakere neticesinde; teminat irae olunan em-
vali gayrimenkulenin müddeti muayyenenin hitamın-
da ifayı deyin olunmamasından naşi furuhtu için mü-
nacaat vukuunda Tapu İdareleri tarafından evvele-
mirde deynin bir hafta müddetle tesviyesi lüzumu
Usulü Muhakemei Hukukiye Kanununa tevfikkan
medyuna ve vefatı halinde vâris veya vasilerinden bi-
rine yahut ikamegâhına ve iflâs etmiş ise sandıkla-
rına ba ihtirname tebliğ olacağı ve bu müddet zarfın-
da ifayı deyin olmadığı takdirde kırkbeş gün aletâde
ve onbeş gün dahi yüzde üç zam kabul edilmek üzere
müzayedeye ve uhdesine takarrür eden kimse namına
doğrudan doğruya katiyen ihale edileceği ve bu yol-
da satılan mahallerin tedelicap icra marifetiyle tah-
liye ve mefrugunlehlere teslim ettirileceği Teminat
Kanununun onuncu maddesinde musarrah ise de İcra
Kanununun yüzonuncu maddesi hükmünce ihalei
katiyesi icra kılınan emvali gayri menkule için med-
yuna tebliğ olunan son ihbarnamede muayyen üç gün
zarfında talip zuhuru halinde ikinci defa ihalei ka-
tiye icrasına cevaz olduğu gibi bu suretle ikinci defa
ihalei katiyesi icra ve bedeli müzayedesi vezneye tes-
lim olunarak müşteri namına tapu senedinin itası
tebliğ olunan emvali gayri menkulenin teffik mua-
melesinin ifasından evvel meydunun ifayı deyin ey-
lediği beyaniyle evvelki müzakerenin iadesi emrinde
dairesi mezkûreden vaki olan işaret üzerine ihalei va-
kıanın tapu idarelerince mefuh addedilmekte oldu-
ğu cihetle, anıfûlbeyan onuncu maddedeki «katiyen
ihale edilir» ibaresinin muameleci teffiziye manasını

ifham etmeyeceği hatta kanunun o noktasında «mua-
meleci teffiziye icra olunur» denilmiş olsa bile müş-
teri bedeli müzayedeye ve ferağ harcı tediye etmedikçe
ve ferağ harcı teslimi sandık edilse dahi muameleci
teffiziye kayda geçmedikçe o malı gayrimenkulün
müşterinin uhdesine nakledilmiş olmayacağı kaidesi-
ne binaen, hususati mümâsilede ihalei katiyenin ke-
enlemeyekûn addi lâzımgelceği ve bu husus mahke-
mei temyizcin içtihadına da muvafık olduğu üç rey ta-
rafından beyan ve İcra Kanunu mülga Şûraca müt-
tehzakar icabınca ancak vefaen beyü ferağ mua-
melâtında mahihüttatbik olabilir. Muamelâtın eş-
kal ve teferruatı kanunu mahsus ile tayin edilmiş
olan teminata şamil olamayacağı gibi medyunun ifa-
yı deyin etmesiyle icra dairelerince icra edilen ihalei
katiyenin keenlemeyekûn addinin İcra Kanunuyla tec-
viz edilmiş olması kanunen izninin luhuku icap eden
tapu müdür veya memurunun henüz muameleci fera-
ğıyı icra etmemiş olmasından münbas olup halbu-
ki Teminat Kanununun salifüzzikir onuncu maddesi-
nin itlak ve sarahatı mucibince teminat muamelâtın-
da ihalei katiyenin icrası memurun teffizi demek olup
bunun icrasıyla akdin tekemmül etmiş ve bedeli mü-
zayededen ifası ilerde müşterinin o gayri menkulde
hakkı tasarrufu sabit olmuş olacağına ve şu muame-
lâtın hitamından sonra tapu idarelerince yapılacak
iş bir güne takrür istimalına mütevaffık olmayan mua-
melâtı kalemiyeden ibaret olup bu halde muameleci
mezkûrenin herhangi bir sebeple beş on gün ve daha
ziyade geçiceceği müddet zarfında ihalei katiyesi icra
ve müşteri tarafından bedeli müzayedesi teslim edil-
miş olan malı gayrimenkule taalluk eden hakkı ta-
sarrufun hali muallakiyeti addedilmesi Teminat Ka-
nununun hini neşrinde meydanda bir İcra Kanunu
mevcut iken Teminat Kanununun onuncu maddesine
sureti müzayedeye hakkında ahkâmı mahsusa vazedi-
lmek suretiyle teminat müzayedelerinde istihdaf edilen
katiyet temini maksadına mugayir ve bu suret dahi
müessir görüldüğüne mebni, ihalei katiyenin icrasın-
dan sonra hukuku tasarrufiyesi mütenezzi olan med-
yunun dayın ile bilmuvafaka deyni tecil eylemeleri
ve muameleci kalemiyeden ibaret olan kayıt, teessüs
ve tapu senedi itası gibi muamelâtı feriyenin ifa edil-
memiş olması ihalei vakıanın feshine sebep teşkil ede-
meyeceği ve teminat hasebiyle mevkii müzayedeye
konulan malı gayrimenkulün bedeli müzayedesi had-
di lâyıkına balığ olmasa dahi İcra Kanununa bilisti-
nat müzayedeye müddetinin temdidine veyahut medyuna
herhangi suretle ikinci defa ihbarname tebliğine

cevaz olamayacağı dahi üç ay zarfında ifade ve dermeyan olunmuştur. İzahatı anıfeye ve haiz olduğu ehemmiyet ve müstaceliyete binaen meselenin bilet-raf tetkikiyle lâyük olacak mütalâayı kanunîyenin in-bacı rica olunur efendim. 7 Mart 1341 .

Tapu Müdürü Umumiyesi
Ziya Akif

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Tapu Encümeni
Karar
2

29 . 12 . 1341

Tapu Encümeni mazbatası
Madde müfessire

Emvali gayrı menkulenin teminat iraesine dair kanunun onuncu maddesindeki «katiyen ihale olunur» ibaresi muamele teffiziyeyi tazammun etmeyip müzayede ve ihale hususunda İcra kanunu ahkâmı cari olur.

Teminat Kanunu

Madde 9. — Müddeti müdayene münkaziye olup da deyin ifa edilmediği veya senette münderic bir şartı infisahinin tahakkukiyle deyin müaccel halini iktisap eylediği takdirde; dayinler veya varislerinin ve mükerrer teminatta dayini evvel tarafından teşebbüs edilmemiş ise, derecatı taliyede bulunan dayinlerden birinin müracaatı üzerine medyun vefat veya iflâs etmiş ve eshabı hakkı intikalden kimsesi bulunmamış olsa bile bir güne hüküm ve karar istih-saline ve tereke, yahut iflâs masasına müracaate haçet olmaksızın teminat irae edilmiş bulunan mahal Defterihakanî idaresi canibinden ol deyin için mad-dei atıye mucibince fûruht edilir.

Madde 10. — Bir mahallin madde sabıka hük-müne tevfi kan fûruhtu için müracaat olundukta Def-terihakanî idareleri tarafından evvelemerde deyinin bir hafta zarfında tesviyesi lüzumu Usulü Muhake-mei Hukukiye anununun tatbiken medyuna ve vefatı halinde verese veya vasilerinden birine veya ikamet-gâhlarına ve iflâs etmiş ise sandıklarına baihtarname tebliğ olunur. Müddeti mezkûre zarfında tesviyei deyin olunmadığı takdirde kırkbeş gün alelade ve

on beş gün dahi yüzde üç zam kabul edilmek üzere müzayede uhdesinde takarrür eden kimse nama (doğrudan doğruya katiyen ihale edilir) ve bu yolda satılacak mahaller indelicap Defterihakanî memurları canibinden İrsal olunacak müzekkere üzerine icra memurları tarafından bittahliye mefrugunlehlere tes-lim edilir. Medyunların bu bapta bir güne itirazları bulunupda mahkemeye müracaat etmiş olsalar bile müzayede ve ihale ve tahliye muameleleri tehir edil-mez ve üçüncü maddede muharrer beyannameler hariçinde icar davalarına dahi itibar olunmaz. Şu kadar ki deynin tesviyesinden evvel dayin efrattan ise kefil ve ikraza mezun müessesattan ise taahhütna-me alınmasına mahkemece karar verilip tebliğ olun-duğu surette, o yolda muamele olunur.

İstikraz olunan mebalîğ mukabilinde emvali gay-rimenkulenin teminat iraesine dair 25 Şubat 1328 ta-rihli kanunun onuncu maddesinin lüzumu tefsirini mutazammın Başvekâletten mevрут ve Heyeti Um-miyeden Encümenimize muhavvel evrak ve merbu-tatı mütalaa ve tetkik olundu.

Balâda sureti muharrer Teminat Kanununun onun-cu maddesinde muharrer «katiyen ihale olunur» iba-resinin muamele teffiziyeye manasını tazammun ede-ceği ve ihale Tapu memurlarınca icra edildiği için sahibi arz addolunan memurunun izni lâhık addolu-nacağı ve kavanin ve ahkâmı umumiyyeye istisna teş-kill eden kavanini hususiye vazındaki hikmetin der-piş edilmesi iktiza edeceği encümenimizin ekalliyeti tarafından beyan edilerek ihalei katiyeden sonra baş-kaca muamele ifası ve ihalenin feshi caiz görülme-miş isede ekseriyet, kavanini hususiyenin sakit kal-dığı yerlerde kavanini umumiyenin cari olacağı mü-lâhazasıyla ibarei mezkûreyi İcra Kanununa tevfi ki muamele olunması suretinde tefsir eylemiş olmakla Heyeti Celileye takdim olunur.

Reis
Cavit

Mazbata Muharriri
Ali Şuuri

Kâtip
Mahmut Nedim

Aza
Hacı Bekin

Aza
Süleyman Necmi

**GAZETE VE KİTAP KÂĞITLARIYLA MATBAA ÂLÂT VE EDEVATININ GÜMRÜK RESMİN-
DEN MUAFİYETİNE MÜTEDAİR 9 KÂNUNUEVVEL 1336 TARİHLİ KANUNUN 1342 SENE-
Sİ MARTINDAN İTİBAREN İLGASI HAKKINDA BAŞVEKÂLETEN MEVRUT 1/730 NUMARALI
KANUN LÂYİHASI VE MAARİF VE MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI**

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet 10 Teşrinievvel 1341
Kalemi Mahsus Müdiriyeti
Adet
6/4846

Başvekâlet Tezkeresi

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Gazete ve kitap kâğıtlarıyla matbaa âlât ve edevatının Gümrük resminden muafiyetine mütedair 9 Kânunuevvel 1336 tarihli ve 71 numaralı kanunun 1342 senesi Martından itibaren ilgası hakkında Maliye Vekâleti celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 27 Eylül 1341 tarihli içtimanda ledet-tezekkür Meclisi Âliye arzı tekrâr eden lâyhâi kanuniye ile esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur Muktezasının ifasına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe

Tesisi mükellefiyette takibi lâzımgelen umumiyet kaidesi gerek efradın ve gerek eşhası maneviye-nin hiç bir sebep ve maksatta mükellefiyet hariçinde kalmasına mesâğ vermemektedir. Bunun aksi ihtiyar bulunduğu takdirde tevellüt edecek malî mahzur-ların netayici de müstağniî arz ve izahtır. Kavaidi mebhuseye tebaan devlet bile hidematı umumiyeyi ifa sırasında teklif mevzuuna ithal edile gelmekte bulunmuş iken 9 Kânunuevvel 1336 tarihinde neş-redilip elyevm tatbikatına devam edilen gazete ve ki-tap kâğıtlarıyla matbaa âlât ve edevatının gümrük resminden muafiyetine mütedair kanun tabiat ve ma-hiyeti itibarıyla hem işbu kaidei esasiyeye münafi ve hem de tatbikatta alâkadaran hakkında müziç ve idarei maliye için müşkül bir takım usul ve tedabire müracaatı istilzam eylemek itibarıyla ahkâmının de-vamı tatbiki muvafık örülememektedir. Devletce matbuatı memleketin bazı mertebe himayesi arzu edildiği takdirde bunun gümrük kanunlarımıza mahi-yeti himayetkârane vererek değil matbuat için münasip miktarda tahsisat vazı suretiyle temini mümkün görülmüş olduğundan maruz 9 Kanunuevvel 1336 ta-rihli kanunun ilgasına müteallik merbut lâyhâi ka-nuniye tanzim ve takdim kılınmıştır.

23 . 11 . 1341

Maarif Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Matbaa âlât ve edevatı ile gazete kâğıtlarının gümrük resminden istisnasına dair olan kanunun il-gası hakkında İcra Vekilleri Heyetinden varit olup Encümenimize tevdi buyurulan lâyiha ile esbabı mu-cibe mazbatası tetkik edildi.

Birinci Büyük Millet Meclisince «mevadı mü-himme ve müstaceleden» kaydı altında kabul olunup ilgası matlup olan kanunun esbabı mucibesinde takri-ben şu mülâhazalar serdolunuyordu:

«İrşat hizmeti neşriyat ile kaim iken tabı malze-mesinin fıkdanı yüzünden buna imkân hasıl olama-maktadır. Esasen balığ olacağı miktar hazineye za-rar da telâkki edilemeyecek bir yekûn teşkil edeceği için kâğıtların gümrük resminden istisnası, memle-kette ihtiyaç görülen tabı malzemesini çoğaltmak su-retiyle İrfanın yükselmesine hizmet edecektir» deni-liyordu.

Kanunun ilgası için de Hükümetçe umumî kaide olarak «tesisi mükellefiyette umumiyet» esası der-meyan ve devletin bile hidematı umumiyeyi ifa sıra-sında teklif mevzuu teşkil etmekte olduğu, hususiyile «bu kanunun tatbikatta alâkadaran hakkında müziç ve idarei maliye için müşkül bir takım usul ve te-dabire müracaatı istilzam ettiği» beyan edilmekte ve matbuatın, bazı mertebe himayesi arzu edildiği mat-buat için münasip miktarda tahsisat vazı suretiyle bu himayenin temini mümkün görülmektedir.

Gazete kâğıtlarının gümrük resminden istisnası, merî kanunun esbabı mucibesinde mündemiç olduğu üzere mücerret matbuatın himayesi esasına müstenit olduğu kadar, memleket dahilinde maalesef imal ve istihsaline henüz imkân bulunamayan bir maddeyi - ki yokluğu veya kıtlığı gazeteler gibi hayatı bunun varlığına vabestedir. İstimal ve istihlâki her şeyden ziyade olan medeniyet müesseselerini de elbette da-ha nafi olmaktan mahrum eder - gümrük tarifelerin-de başlıca matrah olarak kabul etmemenin kaidei esasiye olarak addi neticesi olsa gerektir. Zira güm-rük tarifelerinin tanziminde hazineye varidat temini kasdi takip olunmakla beraber bu tarifelerin dereca-tını tayinde yerine göre memleket istihsalâtının hima-

yesi fikri amil, memlekette de emsali bulunmayan it-halât eşyasının keyfiyet ve kemmiyeti de aynı suretle müessirdir ve bu amilleri dikkatten uzak tutmamak, fikri ve iktisadî servetin ve hem istihsal, hem muhafazası için zaruridir. Bu nokta nazardan «tesisi mükellefiyette umumiyet» kaidesinin vaziyete veçhi tetabuku tahlile muhtaç görüleceğinden başka, encümenimiz tesisi mükellefiyette umumiyetin iltizam olunduğu bir anda ilgası hatıra ilk gelecek istisnânın gazete kağıtlarına ait muafiyet olmaması da lâzım gelir mütalâasında bulundu.

Teşviki Sanayi Kanunu yahut diğer hususî kanunlarla gümrük resminden istisna edilerek ithal olunan sınaat aletlerinin şüphesiz en azizi «Gütemberg» in dünya medeniyetini asırlarca eyvelinden zapt ve teshir eden bu icadıdır. Gene aynı kanun hükümlerimizle gümrük resmî vermeksizin hududlarımızı geçen mevadî iptidaiyenin en lüzumlu da vatanın her köşesinde ve her bir vatandaş başında büyük Türk inkılabının feyzini uyandıracak, terakki ve temeddün kabileyetimizin kökünü besleyecek bu yapraklardan başkası olamaz.

Şurası muhakkaktır : Bugün tabî aletlerinin gümrük resminden müstesna tutulmasına rağmen hâlâ bütün medenî ve fennî tekâmülü cami bir matbaamız olmadığı iddia olunabilir ve halkımız serveti umumiyemiz itibarıyla dünyanın her yerinde daha ucuz müşteri olabilecek kudrette iken matbu bir cüzü eser Türkiye'de dünyanın her yerinden daha pahalıya mal oluyor. Şu halde, kendi emtiyamızı himaye gibi, yahut memlekette revacını teshil gibi, yahut da sırf hazineye varidat teminine kabiliyet gibi sebeplerle hemen baştanbaşına bir tefavüt manzarası arz eden tarifemizde sıfır dereceye alınmış olan tabî âlât ve edevatı ile kağıtlar, muafiyeti ilga hususunda en sonuncu numarayı işgal etmek liyakatinde değil midir?

Matbu evrak içinde tamim ve intişarı en kolay olanı olduğu için bugünkü istisnadan ihtimal ki yalnız gazetelerle risaleler istifade ediyorlar. Hakikatte, encümenimiz memleketin umumî vaziyet ve ihtiyacına göre, bu istisnayı kanunun serlevhasında görüldüğü gibi, kitap kağıtlarına da teşmil etmenin ve bir taraftan tabiyat ile iştigali en kârlı bir iş haline getirip diğer taraftan, halka matbu eserleri tabîî bir rekabet tehdidi altında bir kuruluş daha ucuz tedarik etmek imkânını vermenin bugünkü vaziyete müreccah olacağı kanaatinde ilk devre Meclisinin Encümenleri ile müttehit bulunuyor.

Esasen gümrük tarifeleri gerek himaye usulünü mürevviç bulunsun, gerek serbesti kaidesine tabî olsun, bizimki de beraber olduğu halde yer yüzünde her hükümet gazetelere ait posta ve telgraf ücretlerinde bir istisna kabul etmiş ve tatbik etmiş ve bu istisnayı matbuat lehine gittükçe tevsî meylini göstermiştir. Yunanistan'da bile gazete kağıtları gümrük resminden tamamıyla müstesna olarak ithal ediliyor.

Türkiye'ye muaf olarak giren gazete kağıtları ne kadardır ve ne miktar resme tekabül edebilir?

Her ne kadar lâyihanın esbabı mucibesinde bu cihetten cerhedilmemiş ise de hazineye varidat temini lüzumunun tarife meselelerindeki tesiri nazarı dikkate alınca bu miktarlar hususî bir ehemmiyet iktisap edebilir mütalâasıyla Encümenimiz, bunu da ayrıca tetkike lüzum hissetti ve Maliye Varidat Müdiriyeti Umumiyesinden istihsal edilen rakamla şuna vakıf oldu ki, 1340 senesinde gazeteler namına muaf olarak gümrükten geçirilen kağıt 2 181 344 kilodur ve kıymeti 66 320 lira tutmaktadır.

1340 senesi, Türkiye'de gazetelerin intişar adedinin çok fazlaştığı, bununla beraber gazete kağıtlarının muaf olarak ihrarı müsaadesinin bazı taraflarca az çok suistimal edildiği mahsus olması üzerine İora Vekilleri Heyetince ilâveten alınmış olan ve kağıtları çıkarmak için evvelâ gümrük resmini depozito suretiyle vermek sonra sarfiyatını matbuat memurlarına karşı uspat ederek depozitoyu istirdada hakkı olmak kabîlinden bazı takyidatı mutazammın bulunan tedbirlerin henüz icra sahasına çıkmadığı bir senedir. Bu şerait altında geçmeyen bir yıl içinde muafiyetten istifade ederek Türkiye'ye giren o miktar kağıttan gümrük resmî alımsa idi bu resmin ye-kûnu 49 - 50 bin liradan ibaret kalacaktır. Gayrı muaf olarak giren kağıt miktarı ise 3 374 030 kilodur ve 666 585 lira kıymetindedir ki muaf olanlara nazaran on misli fazla kıymette ve yarım misil fazla kemmiyettedir. Demek ki resimden bunuda tamamen istisna etsaydık ballığ olacağı meblâğ bir hesap ile yüz bin lirayı geçmeyecekti.

Şu iki kıymetin mukayesesi Hazineye müteveccih görünen fedakârlığın, ilga emrinde tercih ve istimali muhik gösterecek nispetten çok uzak düştüğünü uspat eder.

Vakıa bu istisna - kanunun kağıda müteallik ikinci maddesi itibarıyla - birtakım takyidatı bağıdır ve belki bu takyidat denildiği gibi alâkadarlar hakkında müziç bir idarei maliye için müşkül birtakım usul ve tedabir mecmuası vücude getirebilir. Ancak Muafi-

yet Kanunu iki maddeliktir ki birinci maddesi tabıdan başka bir işte istimali mümkün olmayacak mevada münhasır ve bu sebeple usulî bir muayeneden başka her türlü takyit külfetinden vareste olduğu gibi, ikinci madde ilcasıyla vazedilen usul ve tedabir ise bugün gümrüklerde çarı olan meselâ muvakkaten kabul gibi eşkâl ve merasimden daha müziç olamayacağı şöyle dursun, esbabı mucibe lâyihasının bir tedbir olarak derpiş ettiği tahsisat itası halinde de Maliye Vekâletinin veya onun yerine kaim olacak diğer alâkadarların aynı usul ve tedabire belki daha şiddet ve vüsatle tevessülünden menî nefis edemeyeceği bedihi, hele tesisi mükellefiyette umumiyet kaidesinin tatbikatını tanımlı ederek istisnaları tahsisat ile mubadele ettiğimiz takdirde Maliyece tahammül edilmesi lâzım gelen külfetin eksilmeyip artacağı tabiidir.

Bununla beraber, nakden tahsisat itası hali, gazetelerin manevî mevkiini memlekette hüsnü telâkki olunmadığını gördüğümüz bir vaziyete ilka etmek gibi, belki muvakkat, fakat esaslı bir mahzuru hamildir. Böyle olmamış olsa bile matbuatın himayesini İcra Vekilleri Heyetinin asıl olarak kabul edeceğini muhakkak bilen Encümenimiz, yerine kaim olacak bir başka teklif ve tedbir ile müterafik olmadığı ve gazetelerin tabı adedince mazhar olduğu adilâne bir müsaade mahiyetinde olan bu istisnayı daha kolay ifa olunur bir müsaadekârlıkla tebdil teklifi de hiç bir taraftan dermeyan olunmadığı için, bilittifak, bugünkü muafiyetin ilgası lâyihasını kabul edememiş ve Heyeti Umumiyenin havalesi mucibince bu evrakın Muvazenei Maliye Encümenine tevdiine karar vermiştir.

21 Teşrinisani 1925

Maarif Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Biga	Afyonkarahisarı
Samih Rifat	Rüşen Eşref
Kâtip	Aza
Afyonkarahisarı	Çankırı
İzzet Ulvi	Talât
Aza	Aza
Urfa	
Refet	
Aza	Aza
Aza	Aza
Aza	Trabzon
	Osmanzade Hamdi
	Aza

Türkiye Büyük Millet
Meclisi
Muvazenei Maliye
Encümeni
Adet

78

5 Kânunuevvel 1341

Riyaseti Celileye

Matbaa âlât ve edevatiyle kitap ve gazete kâğıtlarının gümrük resminden muafiyetine dair 9 Kânunuevvel 1336 tarihli ve 71 numaralı kanunun ilgası hakkındaki kanun lâyihası Encümenimize de havale edilmiş olmakla Maliye Vekili Hasan Beyin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu. Müzakere kanunun ikinci maddesinde zikredilen kâğıtların gümrük resminden muafiyetinin ilgası alınan izahat üzerine Encümenimizce kabul edilmiştir. Ancak aynı kanunun birinci maddesini teşkil eden matbaa ve litoğrafya âlât ve edevatiyle sairenin resimden muafiyeti memleketimizin matbaacılığını teşvike hadim olacağından, işbu istisnaiyetin devamı Encümenimizce muvafık görülmüş ve Maliye Vekili Beyin bu noktâ nazara iştirak etmeleri üzerine lâyiha kanuniye bu suretle tebdil edilerek muaddel şekli berayı tasdik Heyeti Celileye takdim kılınmıştır.

Hükümetin Teklifi

Madde 1. — Gazete, kitap kâğıtlarıyla matbaa âlât ve edevat ve levazimatının gümrük ithalât resminden muafiyetine mütedair olan 9 Kânunuevvel 1336 ve 27 Rebiyülevvel 1339 tarihli ve 71 numaralı kanun mülğadır.

Madde 2. — İşbu kanunun ahkâmı 1342 senesi Martının birinci gününden itibaren meriyülicradır.

Madde 3. — İşbu kanunun icrasına Maliye Vekili memurdur, 27 Eylül 1341

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaa	
Milliye Vekili	Bahriye Vekili
bulunmamıştır	İhsan
	Hariciye Vekâleti
Dahiliye Vekili	Vekili
Cemil	Mahmut Esat
Maliye Vekâleti Vekili	Maarif Vekili
İsmet	Hamdullah Supi
Nafia Vekâleti Vekili	Ziraat Vekili
Doktor Refik	Mehmet Sabri
Ticaret Vekâleti	Sıhhiye ve Muaveneti
Vekili	İçtimaiye Vekili
Mehmet Sabri	Doktor Refik

Muvazenei Maliye Encümeninin Tadili
**Matbaa âlât ve edevatiye kitap ve gazete kâğıtları-
nın gümrük resminden istisnasma dair 9 Kânunuev-
vel 1336 tarihli ve 71 numaralı Kanunun ikinci mad-
desinin ilgası hakkında Kanun**

Birinci madde — Gazete; kitap kâğıtlarıyla mat-
baa âlât ve edevat ve levazımâtının gümrük ithalât
resminden muafiyetine mütedair olan 9 Kânunuev-
vel 1336 tarihli ve 71 numaralı Kanunun ikinci mad-
desi mülgadır.

İkinci madde — İşbu kanun neşri tarihinden
mutebendir.

Üçüncü madde — İşbu kanunun icrasına Maliye
Vekilli memurdur.

Muvazenei Maliye Encümeni	Mazbata Muharriri
Reisi	Çatalca
Çankırı	Şakir
Mustafa Abdülhalik	
Kâtip	Aza
Konya	Ertuğrul
Fuat	Doktor Fikret
Aza	Aza
Isparta	Hakkâri
Mükerrem	Âsaf
Aza	Aza
Diyarbakır	Zonguldak
Şeref Bey	Ragıp
Hâlini imzâda bulunmadı	
Aza	Aza
Sivas	Gaziantep
Rasım	Ahmet Remzi
Aza	
Giresun	
Kâzım	

**Vesaiti Nakliye Komisyonunun sureti teşekkül ve
vezaifi hakkında Başvekâletten mevzut (1/711)
numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni
Mazbatası**

Türkiye Cumhuriyeti

Başvekâlet

20.4.1341

Kalemî Mahsus Müdüriyeti

Adet : 6/2022

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Vesaiti Nakliye Komisyonunun sureti teşekkül
ve vezaifi hakkında Müdafaa-i Milliye Vekâleti Ce-
lilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin
12.4.1341 tarihli içtimaında tedettezektür Meclisi
Âliye arzı tekarür eden lâyihaî kanuniye ile esbabı

mucibeyi havi tezkerelerin suretleri leffen takdim
kılmıştır. Muktezasının müstacelen ifasına ve
neticenin inbasına müsaade buyurulmasını rica ede-
rim efendim.

Başvekil
İsmet

Başvekâleti Celileye

Tahrir ve damga muamelesinin kâriye kâriye
gezilerek ifa edilmesi mecburiyeti kanuniyeden olup
ancak her yerde veya yakında baytar bulunama-
ması yüzünden bu hususta yalnız askerî baytarların
tavzifi halinde mirî hayvanatın uzun müddet bay-
tarsız kalmasından sarfı nazar müdafaa-i memleket
için pek elzem olan tahrir ve damga muamelesinin
uzun zamanlar zarfında icrası mecburiyeti hasıl
olacağı varestei arz bulunmaktadır. Vazülceyş ha-
sebiyle ve meselâ Kastamonu vilâyetinde yalnız bir
askerî baytar bulunduğu halde aynı vilâyet dahilinde
altıdan ziyade mülkiye baytarı mevcuttur. Bir
mahalde emrazi sariye zuhur ettiği takdirde eğer o
mahalde askerî baytar mevcut ise marazı mezkû-
run refi için askerî baytarlar da çalıştırılmaktadır.
Bugün Van Elcezire gibi muhitte bulunan ve mül-
kiye baytarı teşkilâtı olmayan mahallerde askerî
baytarlar emrazi sariye mücadelesiyle uğraşmakta-
dırlar. Binaenaleyh müdafaa-i memleket noktai na-
zarından ve seferberlik umuruyla alâkadar bulunan
tahrir hususunda baytarların bulunması tabiid olup
esbabı zaruriyeden dolayı mezkûr muaddel kanu-
na vazolunan (askerî veya sivil) kaydının yerine
(askerî baytarlar bulunan mahallerde askerî, bu-
lunmayan mahallerde mülkiye baytarlarının) tavzifi
kaydiyle tadil edilmiş ve bu da selâmeti muamele
noktai nazarından zarurî bulunmuş olduğu maruz-
dur.

Müdafaa-i Milliye Vekili
Kâzım

Başvekâleti Celileye

Madde 1. — İcaatı harbiye dolayısıyla sekiz on
senedir Tedariki Vesaiti Nakliye Kanunnamesinin
emrettiği tahrir ve damga muamelesinin her tarafta
seyyanen yaptırılmaması ve harbin devamı müdde-
tince hayvan mübayaasında bulunulması yüzünden
memleket dahilindeki vesaiti nakliye menabii, umu-
miyesi meçhul kalmıştır. Filhal ahzı asker devairin-
ce hükümeti mahalliyeler vasıtasıyla nakliyenin he-
yeti ihtiyariyelerin şifahî malûmatına istinat ederek
yüzde otuz hata ile mekadiri tespit etmek mümkün-
sede bunlardan ne miktarının topçuya ne kadarının

süvari, koşum ve mekkâreye elverişli bulunduğu-
nun ve sağlam ve çürüklerinin bilâ muayene tefri-
kine imkân görülememektedir.

Malûmı samîileridir İki vesaiti nakliye seferberli-
ğinin temini bu vesait menabîinin sıhhatle bilinme-
sine mütevalfıktır. Müdafaai Mülliye Vekâletince
bu hususa atfı ehemmiyet edilerek tahrir ve damga
masarifı için 1340 senesi bütçesine bir hesaba müs-
teniden ithal edilen yüz bin liralık tahsisat Muvaze-
nei Maliye Encümenince kabul edilmemiştir. Tahsi-
satsızlık yüzünden Tedariki Vesaiti Nakliye Kanun-
namesinin talep ettiği tahrir muamesesinin ve işbu
malûmat elde edilmedikçe ordunun vesaiti nakli-
yehzaratı seferiyesinin icrasına imkân kalmamış ol-
maktadır. Müdafaai vatan sebebiyle her ne suret-
le olursa olsun seferberliğin teahhürüne sebebiyet
verilmemek için işbu tahririn icrasına azmedilmiş ve
bu sene damga muamesesinden sarfı nazarla tahrir
muamesesinin icrası tekanür ettirilmiş ve tahrir ko-
misyonlarının rükûplerine tahsis edilecek binek hay-
vanatı orduca temin ettirilmiştir.

Madde 2. — İşbu tahrir münasebetiyle vali ve
kolordu kumandanlıklarından alınan cevapta bilhas-
sa zaten fahrî olarak hizmet eden Meclisi İdare aza-
larının bilâ harcırah bu vazifeyi görmek için husu-
sî ticaretlerini terk etmedikleri ve aynı maksatla
yerlerine de diğerlerinin getirilemediği ve getiril-
mek istenilenlerin de bu vazifeyi kabul etmedikleri
bildirilmektedir. Binaenaleyh 5 Şubat 1337 tarih
ve 91 numaralı kanun muhteviyatına göre komisyon
azalarının harcırah ve saine namı ile para istemeye
hakkı kanunileri yok ise de esasen fahrî olarak ifayı
vazife eden Meclisi İdare azalarıyla gayri muvazzaf
baytar veya nalbantların hususî ticaretlerine cebren
mani olunarak bu vazifede istihdamlarına imkân
olamayacağından, işbu kanunun sureti icrası teyi-
diyesiz kalmıştır. Ezcümle İstiklâl Harbi esnasında
ve azalara ücreti nakliye verildiği halde bile vazife-
den imtina edenler olmuşsa da o zamaniki vaziyetin
ehemmiyeti nazarı dikkate alınarak bu vazife he-
men hamiyeten ifa ve icra edilmiştir. Halen hazara
rücü dolayısıyla vezalifi resmiyeti mühimmenin
mezkûr kanun mucibince badema bilâ ücret ifa et-
tirilmesine imkân kalmamıştır. Her ne kadar tara-
fı müllkiyeden tayin edilecek memurinden vazifeyi
görmek için temerrüt edenler hakkında bir daha me-
muriyeti devlette istihdam edilmemesi hususu 9 Re-

biyülevvel 1330, 14 Şubat 1327 tarih ve takvimi
vekayi 1067 numaralı maddei münferide ile musar-
rah ise de esasen fahrî olarak vazife gören memur-
lara karşı ceza nevinden olan bu maddenin mües-
sir olamayacağı tezahür etmiş olduğundan ve tahrir
icrasında komisyonların da köylere kadar gitmek
mecburiyetinde olunup bu vazifede laekal iki malh
devam ettiğiinden komisyon azalarının mutazarrur
olmamaları için bunlara harcırah itasına ve bu se-
bepten Tedariki Vesaiti Nakliye Kanunnamesinin
en mühim ve ruhlu maddesini teşkil eden 5 Şubat
1337 tarih ve 91 numaralı kanun ile Takvimi Va-
kayi 1067 numaralı maddei münferidenin tadiline
zaruret hasıl olmuştur.

Madde 3. — Kezalik 91 numaralı kanunda Te-
dariki Vesaiti Nakliye Komisyonlarında birer ahzı
asker zabıtının bulunması mukayyettir. Halbuki
elyevm kadrolarının azamî tenkihata maruz kalan
bir ahzı asker şubesi 2, 3 ve hattâ dört - beş kazayı ih-
tiva etmektedir. Şubede şube reisinden başka yüz-
başı rütbesinde yalnız bir zabıt bulunduğundan ve
zaten vazifesi pek ağır olan bir ahzıasker zabıtının
aynı zamanda işe başlayacak müteaddit kazalar ko-
misyonlarında bulunması ve tahrir zamanında üç
ay kadar kurayı dolaşması bittabi imkânsızdır. Bi-
naenaleyh ahzıasker şubesi olmayan kazalarda Te-
dariki Vesaiti Nakliye Kanununun müllga yirminci
maddesinde mukayyet olduğu vehile teşekkül ede-
cek tedariki vesaiti nakliye komisyonlarına ahzı as-
ker zabıttı olmayan kazalarda yerlerine o kazaya
memur bir jandarma zabıtının komisyonda tavzifi
zarurî olacaktır.

Madde 4. — Aynı komisyonlarda bulunacak kâti-
bin gene ahzıasker kadrolarının darlığı ve seferber-
lik esnasındaki meşgalenin çokluğu dolayısıyla ci-
heti askeriyece kâtip temini mümkün görülemedi-
ğinden mezkûr komisyonlarda bulunacak kâtibin
Tedariki Vesaiti Nakliye Kanunnamesinin müllga 20,
21 nci maddelerinde gösterildiği üzere kâtiplerin
ciheti müllkiyeden tayin edilmesi ıktiza ettiğiinden
Dahiliye Vekâletince maaşlı olarak her bir komis-
yona bir kâtip tayin ve istihdamı icap etmektedir.

Madde 5. — Esbabı maruzaya binaen kabilliyeti
tatbikiyesi kalmayan ve Şubat 1337 tarih ve 91 nu-
maralı kanun ile 9 Rebiyülevvel 1330 ve 14 Şubat
1327 ve Takvimi Vakayin 1067 numaralı maddei
münferidenin Büyük Millet Meclisinin küşadında

merbut sureti muaddeleleri veçhile tadilen kabulu hususunun temin buyurulmasını arz ve istirham eylerim efendim.

Müdafaai Milliye Vekili
Kâzım

Dahiliye Encümeni mazbatası

19.12.1341

Vesaiti nakliye komisyonunun sureti teşekkül ve vazalifi hakkında Başvekâletten 21.4.1341 tarih ve 26/2022 numaralı tezkere ile mevruz 1/711 numaralı lâyiha kanuniye müतालâa ve tezekkür edildi.

Bir çok mahallerde askerî baytar bulunmaması yüzünden tahrir ve damga muamelesinin hüsnü suretle ve istihdaf edilen gayeyi müemmen bir tarzda ifa edilememesi dolayısıyla bu gibi mahallerde sivil baytarların vazifedar edilebilmeleri ve komisyona fahrî olarak iştirak edecek ihtisas ve kabiliyet sahibi kimseler kariye kariye dolaylı olarak müddeti medide kâr ve kesblerinden mahrum kaldıkları için mezkûr komisyonun azalığını kabuflde bîhakkın serdi mazeret etmekte ve bu sebeble tahrir ve damga muamelâtı bizzarure duçarı tehhür olmakta bulunduğu cihetle azalara harcırah itası ve ahzasker şubası bulunmayan mahallerde komisyona bir jandarma zabıtının terfiki ve bu nikat hakkında mezkûr lâyihada serdedilen esbap ve mülahazat Encümenimizce de muvafık görülmüştür.

Yalnız birinci maddede bu komisyonun Meclisi İdare azasından bir zatın riyaseti altında teşekkülü musarrah olup halbuki Mecallisi İdareye badema müntehap aza devam ettirilmeyle yalnız memurinden teşekkülü Hükümetçe ve Encümenimizce tenzih olunarak yazılan lâyiha kanuniye Meclisi Âliye takdim edilmiş ve memurun vezalifinin istimrar ve kesreti dolayısıyla uzun müddet işleri başından infikâkleri gayri caiz bulunmuş olduğundan, mezkûr maddeye «Meclisi Belediye azasından bir zatın riyaseti altında» ibaresi tadilen ilâve ve diğer mevad aynen kabul edilmiş olmakla Heyeti Umumiyenin tasvibine arz olunur.

Hükümetin Teklifi

Madde 1. — Tedariki vesaiti nakliye komisyonu Meclisi İdare azasından bir zatın riyaseti altında olmak üzere ciheti askeriyeden mahallî bir ahzasker zabiti, ciheti mülkiyeden muvazzaf bir kâtipten, asker veya sivil bir baytardan ibarettir. Askerî baytarları bulunmayan mahallerde muvazzaf ve gayri muvazzaf sivil baytarlar da istihdam edilir. Komisyonlar kariyelere kadar giderek Vesaiti Nakliye Kanununun da muharrer ahkâm veçhile tahrir ederler.

Madde 2. — Ahzasker şubesi olmayan kazalarda teşekkül edecek komisyonlara ahzasker zabiti yerine mahallî kazadan bir jandarma zabiti verilir.

Madde 3. — Tahrir maksadiyle köylerde vazife gönen komisyona memur zevata harcırah kararnamesi mucibince harcırah verilir.

Madde 4. — İşbu kanun tarihi neşinden itibaren mehtidir.

Madde 5. — İşbu kanunun icrasına Müdafaai Milliye, Dahiliye ve Maliye Vekâletleri memurdur.

Başvekil	Müdafaai Milliye Vekili
	Recep
Adliye Vekili Mahmut Esat	Bahriye Vekili bulunmamıştır
Dahiliye Vekili himi imzada bulunmamıştır	Bahriye Vekili Doktor Tevfik Rüştü
Maliye Vekili Hasan Hüsnü	Maarif Vekili Hamidullah Suphi
Nafia Vekili Süleyman Sırrı	Ziraat Vekili mezundur
Ticaret Vekili Ali Cenani	Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili himi imzada bulunmamıştır.

Dahiliye Encümeninin Tadili

Madde 1. — Tedariki vesaiti nakliye komisyonu Meclisi Beledî azasından bir zatın riyaseti altında olmak üzere ciheti askeriyeden mahallî bir ahzasker zabiti, ciheti mülkiyeden muvazzaf bir kâtipten, as-

ker veya sivil bir baytardan ibarettir. Askeri baytarlar bulunmayan mahallerde muvazzaf ve gayri muvazzaf sivil baytarlar da istihdam edilir. Komisyonlar kartiyelere kâdar giderek Vesaiti Nakliye Kanununda muharrer ahkâm vechile tahrir ederler.

Madde 2. — Ahzı asker şubesi olmayan kazalarda teşekkül edecek komisyonlara ahzıasker zabiti yerine mahallî kazadan bir jandarma zabiti verilir.

Madde 3. — Tahrir maksadıyla köylerde vazife gören komisyona memur zevata harcırah kararname-si mücübince harcırah verilir.

Madde 4. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren meridir.

Madde 5. — İşbu kanunun icrasına Müdafaai Milliye, Dahiliye ve Maliye vekâletleri memurdur.

Dahiliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharrihi
Niğde	İzmir
Ebubekir Hâzım	Ahmed Münir
Kâtip	Aza
İzmir	Kocaeli
Kâmil	İbrahim
Aza	Aza
Ardahan	Çorum
Tahsin	İsmail Kemal
Aza	
Kocaeli	
İbrahim Süreyya	